

- 8 NOV. 2000/1044

ROSMALLA

In dit nummer o.a.:

- En de naam is...
Hoedemakers
- De commissaris vertelt over
Rosmalen 3
- Het boerderijtje van Kobus
en Joan de Kep

Jaargang 10
Nummer 3
Oktober 2000

Colofon

Rosmalla (ISSN 0925-2894) is een uitgave van de Heemkundekring Rosmalen en verschijnt eenmaal per kwartaal.

Redactie: Mari van de Ven en Harry Coppens.

Redactieadres: Stationsstraat 8, 5241 EE Rosmalen, tel. 073-5218349.

Secretaris Heemkundekring: A.J. van de Ven, M. Nijhoffstraat 8, 5242 CV Rosmalen. Tel. 073-5214094.

Leden, abonnees en donateurs ontvangen *Rosmalla* en *Rosmalla Extra*. Donateurs betalen minimaal f 30,- per jaar. Abonnees (voor minimaal één jaar) betalen f 30,- per jaar (postabonnees f 40,- per jaar), over te maken op het bankrekeningnr. van de Heemkundekring, o.v.v. "abonnement *Rosmalla*".

Bankrekeningnr.: 18.45.43.444 (Rabobank Rosmalen, postgiro van de bank: 1099372) t.n.v. Heemkundekring Rosmalen, Deken Fritsenstraat 53, 5243 VM Rosmalen.

De meeste oude nummers van *Rosmalla* en *Rosmalla Extra* zijn nog verkrijgbaar op het redactieadres.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud der ondertekende artikelen, waaraan ook nooit iets veranderd zal worden zonder overleg met de auteur(s). Foto's en andere illustraties worden te allen tijde teruggezonden; teksten op verzoek.

Copyright © oktober 2000. Heemkundekring Rosmalen. Zonder toestemming van redactie en / of bestuur mag niets uit deze uitgave worden overgenomen.

Van de redactie

Deze editie is helaas veel te laat bij u aangekomen. Redactielid Mari van de Ven, die de lay-out voor zijn rekening neemt, was door drukke werkzaamheden niet eerder in staat er de laatste hand aan te leggen. De redactie beraamt zich op maatregelen om dit in de toekomst te voorkomen. Deze *Rosmalla* verschijnt nu na de drukke feestweek bij gelegenheid van 700 jaar Gemeenschap Rosmalen. De volgende zal op de normale tijd verschijnen, daar de secretaris tijdelijk bij zal springen. Hopelijk wordt uw enthousiasme om te blijven lezen en eventueel te schrijven gehandhaafd.

De redactie van *Rosmalla (Extra)*,
Harry Coppens & Mari van de Ven

P.S. Door een klein misverstand tussen redactie en bestuur is in de eerste Nieuwsbrief gepubliceerd dat de *Rosmalla* begin 2001 een volledig nieuw uiterlijk zal krijgen. Uit het bovenstaande zult U begrijpen dat dit mogelijk nog wat meer tijd zal kosten dan voorzien. Onze excuses daarvoor.

Bij de voorplaat: Een herinnering aan de gouden bruiloft van Toon Hoedemakers en Adriana van Meurs in 1960. Op de foto zien we Toon en Adriana met hun kinderen en kleinkinderen. Op de achterste rij van links naar rechts: Kobus Hoedemakers, Henk van Rooij, Nel van Rooij (x Kobus Hoedemakers), Marie van Rooij-Hoedemakers, Nico van Rooij, Frans van Meurs, Mien Hoedemakers, Sjaan Hoedemakers-v.d. Sluis, Sjaan Hoedemakers, Frans Hoedemakers, Nel Hoedemakers-v.d. Berg en Marinus Hoedemakers. Op de voorste rij van links naar rechts: Tonny Hoedemakers, Ton Hoedemakers, Annie van Rooij, Nellie Hoedemakers, Jaan Hoedemakers-van Meurs, Anja Hoedemakers, Antoinette van Rooij, Toon Hoedemakers, Rien Hoedemakers, Hans Hoedemakers, Sjan Hoedemakers, Sjan van Rooij en Annie Hoedemakers.

En de naam is... Hoedemakers

Henk de Werd

De Heemkundekring kreeg nog niet zo lang geleden van de familie Nico van Rooij-Hoedemakers het trouwboekje uit 1910 van Toon Hoedemakers en Adriana van Meurs. Een goede gelegenheid om, als dank voor deze schenking, de *Hoedjes* van de laatste 225 jaar, eens op papier te zetten.

1 Gerardus Hoedemakers

Hij werd geboren omstreeks 1780, was gehuwd met Arnolda Theodora Jansen en woonde te Uden. Uit dit huwelijk werd geboren: Johannes Hoedemakers (zie 2).

2 Johannes Hoedemakers

Hij werd geboren te Uden op 9-8-1807. Hij huwde op 1-2-1840 te Rosmalen met Johanna Hoofs, geboren op 12-12-1812. Hij vestigde zich te Rosmalen en vanaf dat moment komen we hem dan ook in de Rosmalense bevolkingsregisters tegen. Hij was timmerman. Hij overleed te Rosmalen op 29-1-1862. In zijn overlijdensakte wordt gezegd dat hij *strooidekker* was. Hij is de stamvader van ontelbare Rosmalense *Hoedjes*. Uit dit huwelijk werden geboren:

- 1 **Johannis Hoedemakers**, geboren 1-11-1841 te Rosmalen (zie 3A).
- 2 **Hendrikus Hoedemakers**, geboren 25-11-1844 te Rosmalen. Hij huwde op 21-2-1876 met Maria v.d. Akker, oud 27 jaar, geboren te Rosmalen op 7-11-1848 als dochter van Johannes v.d. Akker en Antonia van Creij. Zij was dienstmeid.
- 3 **Catharina Hoedemakers**, geboren 15-4-1849 te Rosmalen. Op 23-5-1873 huwde zij met Gerardus van Uden, geboren te Nuland op 5-2-1844 als zoon van Leonardus van Uden.
- 4 **Martinus Hoedemakers**, geboren in 1846 te Rosmalen (zie 3B).
- 5 **Willem Johannis Hoedemakers**. Hij overleed op 8-jarige leeftijd op 2-1-1849.
- 6 **Wilhelmus Hoedemakers**, geboren 20-11-1853 te Rosmalen.
- 7 **Jacobus Hoedemakers**, geboren te Rosmalen op 10-6-1855. Hij was gehuwd met Hendrica van Lijsel, geboren te Rosmalen op 22-9-1859. Uit dit huwelijk werden geboren:
 - a **Johanna Maria Hoedemakers**. Zij werd geboren te Rosmalen op 8-8-1881.
 - b **Johanna Hoedemakers**. Zij werd geboren te Rosmalen op 13-10-1882.
 - c **Adriana Hoedemakers**, geboren te Rosmalen op 21-6-1880 en overleden te 's-Hertogenbosch op 16-1-1955. Zij huwde met Petrus van Osch.
 - d **Johannes Hoedemakers**, geboren te Rosmalen op 4-2-1886 en overleden te Rosmalen op 14-1-1962. Hij werd begraven te Nuland. Hij huwde met Adria-

na van Deursen. Uit het bidprentje kunnen we opmaken dat een van zijn kinderen intrad in het klooster. "En gij, mijn eerw. dochter, gedenk mijner in de stilte van uw klooster."

3A Johannis Hoedemakers

Hij werd geboren te Rosmalen op 1-11-1841. Hij wordt ook genoemd als zijnde van beroep *strooidekker*. Hij was gehuwd met Catharina Damen. Uit dit huwelijk werden geboren:

- 1 **Lambertus Hoedemakers**. Hij werd geboren te Rosmalen op 5-9-1875. Bij de geboorte van dit kind woonde Johannis in het Sprokkelbosch. Lambertus overleed op 10-9-1875. Hij werd slechts 6 dagen oud.
- 2 **Arnolda Hoedemakers**. Geboren te Rosmalen op 4-10-1876.
- 3 **Wilhelmina Hoedemakers**. Geboren te Rosmalen op 9-4-1878.

Na de dood van Catharina Damen huwde Johannis Hoedemakers voor de tweede keer op 19-1-1881 met Johanna v.d. Berg, geboren te Geffen op 11-3-1851 als dochter van Cornelis v.d. Berg. Uit dit tweede huwelijk werd geboren:

- 4 **Adrianus Hoedemakers**. Hij werd geboren te Rosmalen op 24-2-1890 en hij overleed op 27-3-1969. Hij huwde met Maria van der Velden, geboren te Rosmalen op 14-10-1891 en overleden op 14-1-1975. Adrianus behoort tot de vierde generatie in deze stamboom. Uit dit huwelijk werden geboren:

a **Theodora Hoedemakers**, geboren te Rosmalen op 28-12-1919 en ongehuwd overleden op 28-10-1964.

b **Christianus Hoedemakers**, geboren te Rosmalen op 18-9-1917 en overleden te 's-Hertogenbosch op 21-4-1994. Hij huwde op 4-10-1950 met Johanna (Annie) van Liempt, geboren op 4-4-1924 als dochter van Klaas van Liempt en Theodora van Lokven. "Christ was ene fijne mens, die er plezier in had als hij andere mensen kon helpen. Hij had een paar gouden handen en als er ergens iets gemaakt moest worden dan deed je op hem nooit tevergeefs een beroep. Geboren en opgegroeid in de Kruisstraat leerde hij er van zijn vader hoe hij moest jagen; hij deed het met overgave en het deed hem zeer toen hij ermee moest stoppen..." (uit bidprentje, coll. Henk de Werd).

Christ Hoedemakers behoort in deze stamboom tot de vijfde generatie. Uit het huwelijk van Christ Hoedemakers en Annie van Liempt werden geboren:

Ter gedachtenis aan
Adrianus Hoedemakers
echtgenoot van
Maria van der Velden

geboren te Rosmalen 24 februari 1890 en overleden te 's-Hertogenbosch 27 maart 1969, gesterkt door de H. Sacramenten der Zieken. Begraven te Rosmalen.

Deze man heeft zijn leven niet ingewikkeld gemaakt; hij was alleen maar gelovig en goed. Dat hebben zijn vrouw en kinderen als een weldaad ervaren. Meer dan 50 jaren heeft hij, niet zonder zorgen, maar wel gelukkig geleefd. Hij heeft zijn kinderen vóórgedaan, hoe zij leven moesten.

Toen, op het laatst, is alles heel vlug gegaan; zijn ziekte, zijn heengaan. Maar zijn geest bleef helder. Bewust heeft hij afscheid genomen van het leven hier om naar God te gaan.

Mijn lieve vrouw, duizendmaal dank voor alles. Lieve kinderen, van alles, wat mijn leven gebracht heeft, mag niets verloren gaan. Houdt het licht brandend, dat ik U gegeven heb, en geef het door aan Uw eigen kinderen, die U lief zijn. Bidt!

De Koning, voor wie alles leeft, komt, laat ons Hem aanbidden.

Coll. Henk de Werd.

- * **Lambertha (Bep) Hoedemakers**, geboren op 1-7-1951. Ongehuwd.
- * **Adrianus (Adrie) Hoedemakers**, geboren op 16-3-1958. Hij huwde op 5-2-1980 met Jeanne van den Berg, geboren op 9-1-1959. Adrianus behoort tot de zesde generatie Hoedemakers in deze stamboom. Uit dit huwelijk werden geboren (van de zevende generatie): **Marloes Antonia Hoedemakers**, geboren op 24-9-1983 en **Monique Hoedemakers**, geboren op 19-7-1985.
- c **Johannes Hoedemakers**, geboren op 16-11-1922 en overleden op 27-6-1992. Hij huwde op 17-11-1949 met Martina van Creij, geboren op 1-6-1925 en overleden op 12-3-1990. Ook Johannes behoort tot de vijfde generatie. Uit dit huwelijk werden geboren:
 - * **Adrianus (Ad) Hoedemakers**, geboren op 13-8-1950. Hij huwde op 27-12-1972 met Petronella van Vlijmen, geboren op 13-4-1952. Hij behoort tot de zesde generatie. Uit dit huwelijk werd geboren, generatie 7: **Marco (Johannes) Hoedemakers**, geboren op 7-8-1975 en **Miranda (Martina) Hoedemakers**, geboren op 22-4-1978.
 - * **Johannes (Hans) Hoedemakers**, geboren op 5-12-1952. Hij huwde op 25-11-1977 met Henrica Huisman, geboren op 28-4-1957. Johannes behoort eveneens tot generatie zes. Uit dit huwelijk werden geboren, generatie 7: **Tommy Hoedemakers**, geboren op 13-10-1982 en **Freek Hoedemakers**, geboren op 31-10-1984.
 - * **Caspar Hoedemakers**, geboren op 6-1-1955. Hij huwde op 29-4-1977 met Antoinetta Korsten, geboren op 2-5-1958. Ook Caspar behoort tot de zesde generatie. Uit dit huwelijk werden geboren (generatie 7): **Johanna Hoedemakers**, geboren op 19-1-1985 en **Johannes Hoedemakers**, geboren op 13-9-1986.
 - * **Janny Hoedemakers**, geboren op 23-1-1963.
- d **Adrianus Hoedemakers**, geboren te Rosmalen op 9-3-1925 en onverwacht overleden te Rosmalen op 12-10-1985. Hij huwde op 23-11-1954 met Greet van Muilekom, geboren op 19-4-1932. Ook Adrianus behoort tot de vijfde generatie. "Toen hij noodgedwongen moest stoppen met werken, heeft hij enkele moeilijke jaren gekend. Zijn opgeruimdheid en zijn neiging om met Jan en alleman een praatje aan te gaan, hadden het zwaar te verduren. Maar ook daar wist hij zich bovendien te werken." (uit bidprentje, coll. Henk de Werd). Uit dit huwelijk werden geboren:
 - * **Adrianus Hoedemakers**, geboren 15-4-1955. Hij huwde op 30-5-1980 met Elisabeth Vissers, geboren op 12-2-1960. Adrianus behoort tot de zesde generatie. Uit dit huwelijk werden geboren (generatie 7): **Kim (Maria) Hoedemakers**, geboren op 24-6-1985 en **Femke (Gerarda) Hoedemakers**, geboren op 15-2-1987.
 - * **Maria Hoedemakers**, geboren 29-6-1960. Zij huwde op 30-8-1985 met Johannes van Zoggel, geboren op 15-9-1958. Maria behoort tot de zesde generatie. Uit dit huwelijk werden geboren (generatie zeven in de vrouwelijke lijn): **Thijs (Antonius) van Zoggel** en **Bart (Johannes) van Zoggel**.

e **Maria Hoedemakers**, geboren op 9-5-1927 en overleden op 19-2-1986. Zij huwde met **Andreas van den Bosch**, geboren op 11-2-1928 en overleden op 6-2-1994. Ook Maria behoort tot de vijfde generatie. Uit dit huwelijk werden geboren (generatie zes in de vrouwelijke lijn): **Adrianus van den Bosch** en **Mieke van den Bosch**, geboren in 1960 en overleden in 1962.

3B Martinus Hoedemakers

Martinus Hoedemakers werd op 15-4-1846, ruim 150 jaar geleden dus, te Rosmalen geboren. Hij overleed op 20-1-1918. Hij huwde met **Geerdina van Uden**, geboren te Nuland op 31-10-1847 en overleden te Rosmalen op 25-6-1909. In deze stamboom is hij de derde generatie Hoedemakers. Uit het huwelijk van **Martinus Hoedemakers** en **Geerdina van Uden** werden geboren:

- 1 **Jan Hoedemakers**. Zie 4A.
- 2 **Jacobus Hoedemakers**. Zie 4B.
- 3 **Catharina Hoedemakers**. Zij werd geboren te Rosmalen op 15-2-1882. Zij huwde met **Tinus Verbeek** en emigreerde naar Amerika. Uit dit hu-

Martinus (Ties) Hoedemakers, Overleden op 20-1-1918. Coll. Henk de Werd.

welijk werden geboren: **Johannes Verbeek**, **Maria Verbeek** en **Martinus Verbeek**. Allen zijn in Amerika woonachtig en zetten daar de Hoedemakersstam in de vrouwelijke lijn voort.

- 4 **Johanna Hoedemakers**. Zie 4C.
- 5 **Antoon Hoedemakers**. Zie 4D
- 6 **Leonardus Hoedemakers**. Zie 4E
- 7 **Hendrikus Hoedemakers**, geboren te Rosmalen op 11-11-1879.
- 8 **Peter Hoedemakers**, geboren te Rosmalen op 26-1-1881. Hij overleed te Rosmalen op 20-4-1881. Bij de geboorte-aangifte van dit kind woonde het gezin op Bruggen.
- 9 **Maria Hoedemakers**, geboren te Rosmalen op 29-9-1889 en overleden te Rosmalen op 17-11-1903.

Bid voor de Ziel van Zoliger
MARIA HOEDEMAKERS,
Aspirant-lid van de Congregatio
van O. L. Vr. Onb. Onlv.

geboren te ROSMALEN den 29 September 1846
en aldaar overleden den 17 November 1903,
voorheen van de laatste H. H. Sacramenten.

De dood is beter dan een bitter leven en de
eewigige rust beter dan een voortdurende zieke-
lijkheid. ECCL. XXXI 17

Toen ik nog jong was, heb ik de wijsheid
gerocht in het gebed... in haar heeft mijn hart
zijn vermaak gevonden. ECCL. 51.

In korten tijd heeft zij een lange loopbaan
afgelegd, want hare ziel was aangeraam aan God.
SAP. IV 13

Daarom, o Jezus, heb medeliden met mij, en
steel een einde aan mijne ballingschap. Ik leed
mijne smarten uit liefde tot u, thans o sterren
voor mij een geluk. SMARY. CORT.

Nu gekroond zijnde jubelt zij in eeuwigheid
SAP. IV 2.

Geleefde Ouders, Broeders en Zusters, en gy
mijne vrienden, vaartwel tot in den Hemel
bid voor mij. H. ALOYSIUS ESTH. IV 16.

Zoet Hart van Maria wees mijn heil.
(300 dagen aft.)
R. I. P.

PH. V. D. VOSSENBERG, ROSMALEN.

Bidprentje **Maria Hoedemakers**,
die op 14-jarige leeftijd in 1903
overleed. Coll. Henk de Werd.

9 **Maria Hoedemakers**, geboren te Rosmalen op 29-9-1889 en overleden te Rosmalen op 17-11-1903.

4A Jan Hoedemakers

Jan Hoedemakers werd geboren te Rosmalen op 5-12-1874. Bij zijn geboorte woonden zijn ouders op de Kruisstraat bij de Duinse Hoef. Zijn vader werd genoemd als zijnde arbeider. Jan Hoedemakers, die zich te Berlicum vestigde, huwde met Petronella Heesakkers. Zij werd geboren te Rosmalen op 14-7-1883 en zij overleed te 's-Hertogenbosch op 4-1-1972. Zij werd begraven te Berlicum.

In deze stamboom is hij een tak uit de vierde generatie Hoedemakers. Uit dit huwelijk werden geboren:

- 1 **Dina Hoedemakers.** Zij werd geboren te Rosmalen op 25 maart 1912 en overleed te 's-Hertogenbosch op 4 juli 1987. Zij bleef ongehuwd. "Dina heeft veel meege maakt in haar leven. Al heel vroeg verloor ze haar vader. Zij was de oudste thuis en toen nog maar zes jaar. De tijden waren slecht en inkomsten kende men nog niet. Geen wonder dat ze al spoedig er op uit moest om wat te werken en om thuis uit de kost zijn. Moeder Hoedemakers heeft haar zorg voor de kinderen altijd mogen ervaren in de dienstbaarheid en de liefde van hen. Toen moeder overleden was, nam Dina de zorg voor het gezin op zich en met overgave deed ze het. Ze zorgde dat ze samen één waren en dat hun huis een thuis was voor iedereen. Op het Nieuw-Laar woonden ze en vanuit hun woning hadden ze een heerlijk uitzicht over de velden. Het was niet moeilijk om met de natuur en de tijden mee te leven. Ze hadden het samen goed en in dankbaarheid werd dit uitgesproken, maar al te goed bewust, dat wij het veel beter hebben dan onze ouders", aldus haar bidprentje (coll. Henk de Werd).
- 2 **Marinus Hoedemakers.** Hij werd geboren te Berlicum op 7 juli 1916 en overleed te 's-Hertogenbosch op 8 mei 1995. Hij bleef ongehuwd. "Marinus, de oudste van de jongens, voelde zich verantwoordelijk voor het gezin. Zijn zus steunde op hem. Het is dan ook begrijpelijk dat er droefheid is als de dood je broer wegneemt" (uit bidprentje, coll. Henk de Werd).
- 3 **Johannes Hoedemakers.** Hij werd geboren te Berlicum op 10 december 1918 en overleed te Berlicum op 23-2-1997. Hij bleef ongehuwd. "In Jan verliezen we een opgeruimd en vrolijk mens, die niets liever deed dan in de natuur, in zijn tuin, bezig zijn. Meer dan dertig jaar werkte Jan op Coudewater, waar hij verantwoordelijk was voor het onderhoud. Zijn vrije tijd bracht hij door in de tuin op Nieuw-Laar, waar hij met zijn broer en zussen woonde en waar hij nog regelmatig ging kijken. Na de dood van Dina en Marinus was hij de grote steun voor Pieta. Hij regelde immers met grote zorg alle zaken voor hen beiden. Hij was een vredelievend man, hulpvaardig en meelevend. Hij hield ook van een plagerijtje en had grote schik wanneer hij iemand een beetje in het ootje kon nemen. Hij had veel op met zijn oud-buurmeisje Helma, voor wie hij altijd iets had klaarliggen wanneer zij uit school kwam. Hij had meer aandacht voor anderen dan voor zichzelf. Als Jan zelf iets had, dan was dat nooit belangrijk. 'Het gaat wel weer over', zei hij dan" (uit bidprentje, coll. Henk de Werd).
- 4 **Pieta Hoedemakers.** Ook zij bleef ongehuwd. Met haar overlijden sterft deze tak van de familie Hoedemakers dan ook uit.

4B Jacobus Hoedemakers

Jacobus Hoedemakers en zijn echtgenote Catharina Hoedemakers-van der Burgt. Coll. Henk de Werd.

Jacobus Hoedemakers overleed in 1918. Ook hij behoort tot de vierde generatie Hoedemakers in deze stamboom. Jacobus Hoedemakers huwde met Catharina van der Burgt, geboren te Rosmalen op 17 april 1886 en overleden te Rosmalen op 7 mei 1972. Uit het huwelijk van Jacobus Hoedemakers en Catharina van der Burgt werden geboren:

1 Dina Hoedemakers. Zij werd geboren te Rosmalen

op 30 maart 1911 en overleed te 's-Hertogenbosch op 7 juni 1998. Zij huwde met Piet Vos, geboren te Rosmalen op 25-8-1909 en overleden te Rosmalen op 4-10-1971. "De zorg van 'n moeder is groot. Zorgen en zorgen voor anderen is iets wat ons moeders leven getekend heeft. Zorg voor haar moeder en haar eigen kinderen. Altijd een luisterend oor en meelevend hart. Al op zeer jeugdige leeftijd verloor ze haar eigen vader, maar ze sloeg zich er kranig doorheen. Ze werkte hard in de fabriek van De Gruyter. Toen leerde ze ons pap kennen. Ze trouwden en kregen vier kinderen. Het waren gelukkige jaren. Later is haar moeder bij haar in huis komen wonen. Ze heeft oma tot aan haar dood toe verzorgd. Kort na 't zilveren huwelijksfeest stierf ons pap in 1971. Iets wat haar veel verdriet heeft gedaan" (uit bidprentje, coll. Henk de Werd). Uit dit huwelijk werden geboren: **Ricky Vos** (zij huwde met Ad van den Heuvel), **Jacqueline Vos** (zij huwde met Johan van Hirtum), **Rien Vos** (hij huwde met Antoinette van der Els) en **Caria Vos** (Zij huwde met Wim Clement).

2 Antje Hoedemakers. Zij werd geboren te Rosmalen op 3-11-1912 en overleed te Rosmalen op 21-10-1991. Zij huwde met Hendrikus Godefridus van Pinxteren, geboren te Rosmalen op 14-10-1912 en overleden te 's-Hertogenbosch op 27-7-1976. "In Antje van Pinxteren's heengaan is tevens een stukje Rosmalen heengegaan. Als liefde leven is, dan heeft zij haar liefde voor de mensen in Rosmalen getoond. Wat heeft ze niet 'gelopen' voor de bejaardenbond. De zorg voor zieken toonde zij in haar inzet voor de kankerbestrijding. Een meelevend hart had zij voor de hartstichting. Van de verenigingen, die gericht zijn op het leven van de medemens, was zij de medeoprichtster. Meer dan 50 jaar heeft ze haar liefde

getoond voor het leven van de Rosmalense mens. Inderdaad. met Antje van Pinxteren gaat een stukje Rosmalen ten grave” (uit bidprentje, coll. Henk de Werd). In *De Molen* van 30-10-1991 werd Antje van Pinxteren-Hoedemakers herdacht: “Wie kent haar niet, ons aller Antje, ’n ijverige vrouw is Rosmalen ontvallen. Voor iedereen stond zij klaar en niets was haar te veel. Vrouwenbeweging NKV, de HEVO, de Hartstichting, maar niet te vergeten ’t werk van de kankerbestrijding. Antje was een van de oprichters in 1967 en nooit heeft ze overgeslagen voor deze collecte te werken. De afgelopen zomer had ze haast geen been meer om op te staan, maar toch heeft Antje nog voor haar bussen gezorgd. Dikwijls heeft ze de woorden geuit: ‘Laat mij er maar voor werken, als ik er maar niets van hoeft te krijgen.’ Helaas is Antje toch aan deze ziekte gestorven. Op 24 oktober hebben we samen met de kinderen en kleinkinderen in een overvolle Lambertuskerk afscheid van haar genomen.” Uit dit huwelijk werden geboren: **Frans van Pinxteren, Jacqueline van Pinxteren en Henri van Pinxteren.**

3 Martha Hoedemakers. Martha Hoedemakers werd geboren te Rosmalen op 27-1-1915 en overleed te Rosmalen op 22 maart 1998. Zij huwde met Jos Schippers, geboren te Rosmalen op 16 maart 1912 en overleden te 's-Hertogenbosch op 17-2-1989. Uit dit huwelijk werden geboren: **Jacqueline Schippers** (zij huwde met Toon van Hirtum), **Theo Schippers** (geboren te Rosmalen op 11-8-1941 en overleden te 's-Hertogenbosch op 29-10-1980; hij was gehuwd met Tonny Witlox), **Toos Schippers** (zij huwde met Rien van Meurs), **Han Schippers** (zij huwde met André de Laat), **Ad Schippers** (hij huwde met Wilhelmiën Foolen) en **Lia Schippers** (zij huwde met Ad Renders).

4 Jacobus Hoedemakers. Hij werd geboren te Rosmalen op 25-11-1918, nadat zijn vader reeds overleden was en hij overleed aldaar op 9-1-1995. Hij was gehuwd met Dien van Meurs. Kobus Hoedemakers was loodgieter van beroep. “Onze pap was loodgieter en hij heeft heel wat huizen en ziekenhuizen van sanitair voorzien. Toen hij dat niet meer kon heeft hij heel wat tijd achter het stuur van zijn auto doorgebracht. Autorijden was zijn grote hobby”, aldus zijn bidprentje (coll. Henk de Werd). Hij behoort tot de vijfde generatie Hoedemakers. Uit dit huwelijk werden geboren: **Ans Hoedemakers, Jacques Hoedemakers en Carla Hoedemakers.** Zij vormen in deze tak de zesde generatie Hoedemakers.

4C Johanna Hoedemakers

Johanna Hoedemakers werd geboren te Rosmalen op 24-2-1876 en overleed te Rosmalen op 30 maart 1930. Zij was gehuwd met Gerardus Rombout, gouden jubilaris van de H. Familie, geboren te Rosmalen op 18-11-1861 en overleden te Rosmalen op 24-3-1938. Bij de geboorte van Johanna Hoedemakers woonden haar ouders op de Kruisstraat bij de Duinse Hoef. Uit het huwelijk van Johanna Hoedemakers en Gerardus Rombout werden geboren:

1 Wilhelmina Rombout, geboren te Rosmalen op 25-8-1901 en overleden te 's-Hertogenbosch op 21-1-1969. Zij huwde met Marinus Dielissen.

Gedenk in uwe godvruchtige gebeden
de Ziel van Zaliger

GERARDUS ROMBOUT,

Gouden Jubilaris van de H. Familie,
Weduwnaar van

JOHANNA HOEDEMAKERS,

geboren te Rosmalen 18 November 1861
en overleden aldaar 24 Maart 1938,
voorzien van de HH. Sacramenten.

Dankt den Vader, den Gever van alle goede gaven, dat Hij u goede oudere schonk in het Katholiek Geloof

Hij was een eenvoudige werkzame man, innig godsdienstig, die zijn dagtaak begon met een gebed en 's avonds de rust niet aanving zonder God te hebben gedankt.

Eene levendige godsvrucht tot de H. Maagd Maria gaf hem dagelijks den Rozenkrans in de hand, die vruchtbare bron van zoovele gunsten en weldaden der Hemel Koningin

Kom dan Uw dienaar te hulp, o Maria! Dierbare Kinderen, wat gij van ons gehoord en geleerd hebt, doet dat, en de God des vredes zal niet U zijn.

Vergeet uw ouders niet en bidt voor de rust hunner ziel.

Jesus, Maria en Joseph, laat ons in Uw gezelschap in vrede rusten.

P. Daamen, Koster Rosmalen.

Gedenk in uwe godvruchtige
gebeden de Ziel van Zaliger

Johanna Hoedemakers,

Echtgenootte van

Gerardus Rombout,

geboren te Rosmalen 24 Februari
1876 en overleden aldaar, voorzien
van de laatste HH. Sacramenten
30 Maart 1930.

Zij was een godsdienstige vrouw,
en de godsdienstigheid is tot alles
nuttig, daar zij de belofte
heeft voor het leven dat nu is
en voor het toekomstige.

God heeft haar beproefd, gelijk
het goud beproefd wordt in het
vuur. Benauwdheden en pijn
overvielen haar, doch zij riep den
Naam des Heeren aan, week niet
af van Zijnen weg, verwijderde
zich niet van Zijne bevelen en
bewaarde zorgvuldig de woorden
van Zijnen mond. Daarom
behaagde zij aan God en Hij heeft
zich in liefde over haar ontfermt.

Geliefde Echtgenoot, steun op
God en wees niet bedroefd zonder
hoop; wij zullen elkander weder-
zien in den hemel.

En gij, dierbare kinderen, be-
mint elkander, eert uw Vader,
dient God en bidt voor mij.

Mijn Jezus, hartshartigheid.

J. Verberne, koster, Rosmalen.

Bidprentjes van Gerardus Rombout en Johanna Hoedemakers. Coll. Henk de Werd.

2 **Gerarda Rombout**, geboren te Rosmalen op 15-3-1912 en overleden te Rosmalen op 15-12-1998. Grada heeft haar leven lang hard gewerkt om haar kinderen en kleinkinderen een zonnige toekomst te kunnen geven. "Jaren heb jij met hart en ziel 't *Huukske* gerund. De klanten waren er kind aan huis. Jammer dat je er zo vroeg alleen voor kwam te staan. Opa stierf toen hij pas 53 jaar was. En je had ook al een zoonje van nauwelijks anderhalf jaar oud verloren. Na opa's dood hield Rien samen met jou het café draaiende...", aldus haar bidprentje (coll. Henk de Werd). Gerarda huwde met Wilhelmus v.d. Burgt, in Rosmalen beter bekend als *Hasje van Dijk*, geboren te Rosmalen op 29-12-1912 en overleden te Rosmalen op 31-3-1965. Uit dit huwelijk werden geboren:

- a **Piet v.d. Burgt**, *Piet van Hasje van Dijk*, geboren te Rosmalen op 8-4-1932 en overleden te Rosmalen op 19-9-1997. Hij huwde met Marie van Krieken. Een kind uit dit huwelijk is Gery v.d. Burgt. Zij huwde met Henk van Rooij, zie stam 4D. Gery en Henk zijn achter-achterneef en -nicht van elkaar. "Zijn kleinkinderen waren hem alles; het liefst deed hij stoeien, ravotten, maar ook plagen. 'Onze Ron, doar gô ik nog unne keer mi út es ie un meidje hi.' Onze

Peter plaagde hij graag met 'het klein Piet van Hasje van Dijk'. Onze Marcel werd zonne visser. 'Hier jungske, herre gè van Opa's un visgeit.' En in onze Stefan zag hij duizend keer zichzelf, zun eige klein Pietje Bell" (uit bidprentje, coll. Henk de Werd).

- b **Annie v.d. Burgt**, geboren te Rosmalen op 14-5-1935 en overleden te 's-Hertogenbosch op 10 mei 1994. Zij huwde met Wim Voets, geboren te Rosmalen op 28-9-1934 en overleden te Rosmalen op 6-2-1988. Naar aanleiding van het overlijden van Annie v.d. Burgt schreef Driek van Grette in De Molen van 18 mei 1994 'Annie van Hasjes'. Uit dit huwelijk werd geboren Henriëtte Voets.
 - c **Gerritje v.d. Burgt**. Jong overleden.
 - d **Gerrit v.d. Burgt**.
 - e **Rien v.d. Burgt**.
- 3 **Marie Rombout**, geboren te Rosmalen op 22-12-1903 en overleden te Rosmalen op 30-3-1986. Zij was gehuwd met Adrianus v.d. Burgt, geboren te Rosmalen op 25-12-1903 en overleden te 's-Hertogenbosch op 22-8-1987. Uit dit huwelijk werden o.a. geboren: **Marinus v.d. Burgt**, **Annie v.d. Burgt** (geboren te Rosmalen op 19-12-1935 en overleden te 's-Hertogenbosch op 2-4-1998; zij huwde met Mies Spierings), **Gerrit v.d. Burgt** en **Joke v.d. Burgt**.
- 4 **Martinus Rombout**, geboren te Rosmalen op 6-7-1906 en overleden te Rosmalen op 18-1-1972. Hij was gehuwd met Theodora Heesakkers, geboren te Rosmalen 5-8-1912 en overleden te 's-Hertogenbosch op 3-3-1973. Uit dit huwelijk werden geboren: **Annie Rombout** (geboren te Rosmalen op 20-6-1936 en overleden te 's-Hertogenbosch op 15-11-1992; zij huwde met Harry v.d. Burgt, geboren te Rosmalen op 16-11-1928 en overleden te 's-Hertogenbosch op 14-9-1994), **Greet Rombout** en **Gerard Rombout**.
- 5 **Geerdina Rombout**. Zij huwde met Petrus v.d. Ven, geboren te Rosmalen op 12-3-1878 en overleden te 's-Hertogenbosch op 14-6-1948.
- 6 **Harrie Rombout**. Hij emigreerde naar Amerika. Op het bidprentje van zijn zus Gerarda Rombout lees ik: "In jouw leven waren ook vele mooie momenten, vooral toen je broer na vele jaren overkwam uit Amerika. Zelf ben je daar ook nog geweest met je zoon Gerrit."
- 7 **An Rombout**.
- 8 **Toon Rombout**, geboren te Rosmalen op 26-4-1909 en overleden te Nuland op 19-4-1980. Hij was gehuwd met Adriana Westerlaken.

4D Antoon Hoedemakers

Antoon Hoedemakers werd op 26-10-1887 geboren te Rosmalen en overleed te 's-Hertogenbosch op 10-5-1968. Hij trouwde op 27 juni 1910 te Rosmalen met Adriana van Meurs, geboren te Nuland op 13 maart 1887, dochter van Franciscus van Meurs en Johanna Maria van der Heijden. Zij overleed op 10-12-1983 te 's-Hertogenbosch. In dit stukje genealogie is Antoon Hoedemakers dus de vierde generatie. Uit het huwelijk van Toon Hoedemakers en Adriana van Meurs werden geboren:

No. 19

In het jaar 1900,

den 2^e Maart

zijn in de gemeente ROSMALEN provincie Noord-

Brabant, door het huwelijk vereenigd:

Toon Hoedemakers

geboren te Rosmalen

zoon van Theodorus Hoedemakers

en van Geerdina van Uden

weduwnaar van

Overleden te 's Bosch op 10 mei 1902.

en

den 26^e Februari

180⁷

Adriana van Meurs

geboren te Heland

dochter van Francis van Meurs

en van Johanna Maria van

weduwe van

wed. v. d. Hoff op 10 december 1903 te

's-Hertogenbosch

den 15 Maart

180⁷

der Heijden

Trouwboekje Toon Hoedemakers en Adriana van Meurs. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

Op deze foto zien we van links naar rechts: Catharina Hoedemakers-v.d. Burgt, Adriana Hoedemakers-van Meurs en Han Hartogs-Zeegers. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

1 Geerdina Maria Hoedemakers. Geboren te Rosmalen 29-7-1911 en overleden te Rosmalen op 3-4-1927. Ze mocht slechts 15 jaar oud worden. Op haar bidprentje lees ik: "Het is eene weldaad Gods, jong en zonder smet te sterven, onbederfelijk te worden opgenomen en in den stoet der maagden het Lam te volgen overal waar Het gaat. En Hij zeide tot de weenenden: 'Waarom weent gij? Het dochttertje is niet dood, maar slaapt.' Zij leeft in den hemel bij Hem, Dien zij liefhad met haar jeugdig rein gemoed." Een tekst, die wij anno 2000 niet meer begrijpen. Zoveel verdriet en dan deze 'troostende' woorden! En dan ook nog te weten, dat zij het tweede kind was dat de ouders in drie maanden tijd naar het kerkhof brachten.

2 Franciscus Hoedemakers. Geboren te Rosmalen op 1-6-1914 en overleden te Rosmalen op 20-1-1927. Hij overleed op 12-jarige leeftijd, enkele maanden voor zijn zus Geerdina.

3 Martinus Hoedemakers. Geboren te Rosmalen 9-3-1916 en overleden te 's-Hertogenbosch op 25-1-1996. Hij was gehuwd met Pieta van den Berg.

Martinus is in deze stamboom de vijfde generatie. Zijn bidprentje zegt van hem, dat hij een hard werkende vader is geweest. "Voor 100%, met veel liefde, heeft hij dat gedaan, tot de dag dat hij terug moest vallen naar 50%, omdat 'n ongeluk hem invalide maakte. Toen na 'n tijdje ook dat niet meer mogelijk was, moest hij zijn dagen vullen door samen met moeder verder te gaan. Zijn hobby van timmeren bleef hem na, door leuke dingen te maken. Ook fietsen, wandelen en in de tuin werken ging hem goed af." (Bidprentje collectie Henk de Werd) In mei 1992 vierden Marinus Hoedemakers en Pieta hun gouden bruiloft. Op dezelfde dag was dochter Sjaan Hoedemakers 25 jaar getrouwd met Christ Geerlings. Uit dit huwelijk werden 6 kinderen geboren, vijf dochters en een zoon, de zesde generatie dus.

a Rien Hoedemakers. Hij werd geboren te Rosmalen 6-2-1958 en hij overleed tijdens zijn werk in Hoeven op 15-4-1981. Op zijn bidprentje (coll. Henk de Werd) lees ik: "Terwijl hij werkte voor de veiligheid van mensen in het verkeer werd hij plotseling zelf het slachtoffer." Hij was niet gehuwd.

b Sjaan Hoedemakers. Zij huwde in mei 1967 met Christ Geerlings.

Bidprentjes van Gerdina Maria Hoedemakers en Johanna Hoedemakers. Coll. Henk de Werd.

- c **Tonny Hoedemakers.** Zij huwde met Peter Pootjens.
- d **Annie Hoedemakers.** Zij huwde met Tijs Kivits.
- e **Nel Hoedemakers.** Zij huwde met Hans Voets.
- f **Mien Hoedemakers.** Zij huwde met Jo Hoedemakers.
- 4 **Johannes Hoedemakers.** Geboren te Rosmalen 19-4-1918 en overleden te Rosmalen op 13-5-1938. Hij was lid van de Rosmalense voetbalvereniging ODI, Ontspanning Door Inspanning. Hij overleed op 20-jarige leeftijd. Na Geerdina en Franciscus was hij het derde kind, dat zijn ouders moesten afgeven. En ook hier weer een tekst, die wij nu niet meer kunnen vatten: “Zij hebben een jongeling verloren, wiens verlies ons dubbel smartvol is om het gering aantal zijner jaren en om zijn vergevorderde wijsheid. Omdat het leven der heiligen niet op aarde, maar in den hemel duurt, moeten wij niet treuren, dat hij zo spoedig is weggerukt, maar ons troosten, wijl hij tot een beter leven is overgegaan” (uit bidprentje, coll. Henk de Werd).
- 5 **Johanna Hoedemakers.** Geboren te Rosmalen 18-2-1920 en overleden te 's-Hertogenbosch op 18-9-1941. Zij overleed dus op 21-jarige leeftijd als het vierde kind in dit gezin, dat wel bijzonder harde klappen te verwerken kreeg.
- 6 **Jacobus Hoedemakers.** Geboren te Rosmalen 23-4-1922. Hij huwde met Nel van Rooij. Hij behoort eveneens tot de vijfde generatie Hoedemakers in dit verhaal. Uit dit huwelijk werden geboren, als de zesde generatie: **Antonius (Ton) Hoedemakers, Sjan Hoedemakers en Hans Hoedemakers.**
- 7 **Maria Hoedemakers.** Geboren te Rosmalen 12-1-1924 en overleden te 's-Hertogenbosch op 21-2-1999. Het bovengenoemde trouwboekje kwam uit haar verzameling en werd door haar kinderen aan de Heemkundekring Rosmalen geschonken. Marie Hoedemakers was gehuwd met Nico van Rooij, geboren te Empel en Meerwijk op 31-5-1921 en overleden te Rosmalen op 12-11-1993. Uit dit huwelijk werden geboren als generatie zes in de vrouwelijke lijn: **Henk van Rooij** (hij huwde met Geri van der Burgt, zie 4C; de moeder van Henk, Marie Hoedemakers, en de oma van Geri, Gerarda Rombout, waren twee nichtjes van elkaar. Henk en Geri zijn dus achter-achterneef en -nicht van elkaar), **Sjan van Rooij** (zij huwde met Ton v.d. Horst), **Annie van Rooij** (zij huwde met Tiny Heesakkers) en **Antoinet van Rooij** (zij huwde met Sjak Sebregts).
- 8 **Leonarda Hoedemakers.** Geboren te Rosmalen op 16-4-1926 en overleden te Rosmalen op 26-2-1927. Zij was het vijfde kind uit het gezin, dat overleed op zeer jonge leeftijd.
- 9 **Leonardus Gerardus Franciscus Hoedemakers.** Onder de naam “Frans Hoedemakers” gaat hij door het leven. Hij is eveneens de vijfde generatie in deze stam. Hij werd geboren te Rosmalen op 22-10-1929. Hij huwde met Sjaan van der Sluis. In februari 1999 werd hij benoemd tot *Rusmollese van 't jaar*. “Nee, er ging gisteravond geen belletje rinkelen bij Frans Hoedemakers, toen de Heemkundekring Rosmalen bij hem binnenstapte. Het zal wel voor Sjaan zijn, dacht 'ie eerst, want zijn vrouw zit in het bestuur. Niet dus. Alle drukte was voor de

heer des huizes zelf. De Heemkundekring heeft Hoedemakers (69) gekozen tot de *Rusmollese van 't jaar 1998*. Dit wegens zijn grote inzet, al meer dan een halve eeuw, voor de Rosmalense gemeenschap en in het bijzonder voor het toneel, cabaret en revue (...) Driek van Grette, alias Henk de Werd, hield een lange toespraak in onvervalst Rosmalens en reikte Frans Hoed de oorkonde uit. Daarop was voor het eerst het nieuwe dorpswapen van Rosmalen gebruikt (...) Frans Hoedemakers was zichtbaar ontroerd door alle lof en de onderscheiding. 'Nou, nou', verzuchtte hij, 'ik ben er helemaal ondersteboven van en heel erg mee in mijn schik.'" (*Brabants Dagblad* 10-2-1999.) Uit het huwelijk van Frans en Sjaan Hoedemakers werden geboren (generatie 6):

- a **Alex Hoedemakers**. Hij werd geboren te Rosmalen op 21 juni 1964.
- b **Anja Hoedemakers**. Zij werd geboren te Rosmalen op 21-12-1959. Zij huwde met Ton van Griensven. Uit dit huwelijk werden geboren als zevende generatie (in de vrouwelijke lijn): Kiona van Griensven en Djoni van Griensven.
- c **Gery Hoedemakers**. Zij werd geboren te Rosmalen op 1-4-1973. Zij huwde met Peter van Roosmalen.

4E Leonardus Hoedemakers

Leonardus Hoedemakers werd geboren te Rosmalen op 4 juni 1877 en hij overleed te Rosmalen op 17 mei 1924. Hij huwde met Hendrica Helena Kerkhof, geboren te Rosmalen op 11-6-1884 en overleden te Rosmalen op 17-12-1959. Uit dit huwelijk werden geboren:

1 **Geerdina Hoedemakers**. Zij werd geboren te Rosmalen op 24-11-1905 en zij overleed te 's-Hertogenbosch op 22-2-1977. Zij was gehuwd met Petrus van Rosmalen, geboren te Rosmalen op 27-6-1903 en aldaar overleden op 24-1-1968. Uit dit huwelijk werden geboren: **Leonardus van Rosmalen** (geboren te Rosmalen op 16-6-1932 en overleden te Maren-Kessel op 14-11-1995; hij huwde met Riek Pennings en uit dit huwelijk werd geboren:

†

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
LEONARDUS HOEDEMAKERS,
echtgenoot van
Hendrika Helena Kerkhof.

geboren te Rosmalen 4 Juni 1877 en voorzien van de H.H. Sacramentiender sterfden ten overleden aldaar 17 Mei 1924.

Zijne laatste dagen waren smartelijk en hij heeft ze verduurd met een voorbeeldig geduld, volkomen overgegeven aan Gods H. Will.

Ik heb een goeden strijd gestreden, mijn loopbaan volbracht, het geloof behouden. II Tim. 4, 7.

Ik weet dat mijn Verlosser leeft en ik ten jongsten dage uit de aarde verrijzen zal. Job 19, 25.

Mijne geliefde kinderen, gij weet hoe ik altijd onder u geweest ben, den Heer dienend; altijd voor u bezorgd, u niets ont-trekkende toegien u dienstig konde zijn. Beyvert u den band des vredes onder u te bewaren. Eert uwe moeder al de dagen laars levens, opdat u elkander mogen wederzien in den hemel. Bidt voor mij.

Mijn Jezus, barmhartigheid. 100 d. afl.

Van Beers, kuster, Rosmalen.

Bidprentjes van Leonardus Hoedemakers en Hendrika Helena Hoedemakers - Kerkhof. Coll. Henk de Werd.

Bid voor de ziel van zaliger
HENDRICA HELENA KERKHOF
weduwe van
LEONARDUS HOEDEMAKERS
geboren te Rosmalen 11 juni 1884 en voorzien van het H. Oliesel aldaar overleden 17 december 1959.

Steeds een zaak geeft waarde aan dit leven: een goede dood. Daar toe komt men door een goed leven. Daarom is het troostvol te herinneren, hoe zij, die ons samskijs werd ontnomen, door zachtzinnigheid en godheid jegens haar kinderen uitvunfte.

Zij was een verstandige vrouw, die de Heer vreesde en aan de tederheid der vrouw mannenmoed pearde. De Heer schonk haar lichaamssterke en tot op hoge leeftijd bleef haar de energie bij, opdat allen zouden zien, dat het goed is God te dienen.

De herinnering aan een brave moeder blijft bij dankbare kinderen in zegening.

Mijn dierbare kinderen en kleinkinderen, ik weet en begriip, dat mijn plonseling heengaan U sterk heeft aangegrepen; waer niet bedroefd, ik stert gerust, ik ge naar vader toe. Blijft gij sterk verbonden aan elkaar verder leven, dient God gelouwen en leeft zo, dat gij nooit de dood behooft te vresen. Bidt voor vader en mij, ik bid voor U en volg U op uw verdere levenspaden.

Mijn Jezus, barmhartigheid.

Peter van Rosmalen), **Annie van Rosmalen** (geboren te Rosmalen op 8-6-1934; zij huwde met Piet Bissels en uit dit huwelijk werd geboren: Hans Bissels), **Adrianus van Rosmalen** (geboren te Rosmalen op 6-7-1937) en **Hendrikus van Rosmalen** (geboren te Rosmalen op 4-10-1938).

2 Antonia Hoedemakers. Zij werd geboren te Rosmalen op 11-10-1907 en zij overleed te Rosmalen op 30-11-1974. Zij was gehuwd met Hendrikus Schippers. Uit dit huwelijk werden geboren: **Leonardus Schippers** (hij huwde op 22-11-1956 met Tonny van Osch uit Hintham, geboren te Rosmalen 8-2-1933 en aldaar overleden te Rosmalen op 2-2-1999), **Annie Schippers** (geboren te Rosmalen op 3-10-1932 en overleden te 's-Hertogenbosch op 3-4-1989), **Theo Schippers** en **Henny Schippers**.

3 Petrus Hoedemakers. Zie 5A.

4 Maria Hoedemakers. Zij werd geboren op 2 mei 1911. Zij huwde met Adrianus van der Leest, geboren te Rosmalen op 16-6-1908 en overleden te 's-Hertogenbosch op 6-9-1935. Uit dit huwelijk werden geboren (generatie 6):

a Helena van der Leest, geboren te Rosmalen op 7-10-1932. Zij huwde met Henk van Mierlo, geboren te Vught 5 augustus 1926 en overleden te 's-Hertogenbosch op 27-8-1998. Hij werd begraven te Rosmalen. Uit dit huwelijk werden geboren (generatie zeven): **Walter van Mierlo,** geboren te Rosmalen op 15-8-1959. Met Joke van Erp vervolgt hij zijn levensweg. **Marjolein van Mierlo,** geboren te Rosmalen op 27-10-1964. Zij huwde op 27-5-1994 te Rosmalen met **Hans Floris.** Uit dit huwelijk werden geboren, (generatie acht in de vrouwelijke lijn): **Marloes Floris,** geboren te Rosmalen op 9 mei 1996 en **Lisa Floris,** geboren te Rosmalen 26-4-1998.

b Henricus van der Leest, geboren te Rosmalen op 6-11-1933 en overleden te 's-Hertogenbosch op 19-4-1958. Hij werd te Rosmalen begraven.

c Wim van der Leest. Hij werd geboren op 30-12-1934. Hij huwde met Gera van Lier. Uit dit huwelijk werden geboren:

* **Marjan van der Leest.** Zij huwde met Sjaak den Boer. Uit dit huwelijk werden geboren: **Nicole den Boer,** **Arjan den Boer,** **Robin den Boer** en **Inge den Boer.**

* **Henda van der Leest.** Zij huwde met Frans Pennings. Zij is gemeenteraadslid voor Rosmalens Belang. Uit dit huwelijk werden geboren: **Pascal Penning,** **Joyce Pennings** en **Ad Pennings.**

* **Ad van der Leest.** Hij huwde met Cissy Plompen. Uit dit huwelijk werden geboren: **Jeremy van der Leest,** **Leroy van der Leest** en **Melissa van der Leest.**

Bidprentje Adrianus v.d. Leest.
Coll. Henk de Werd.

- * **Rhona van der Leest.** Zij huwde met Han van Aggelen. Uit dit huwelijk werden geboren: Rianne van Aggelen en Ilse van Aggelen.
- * **Ingrid van der Leest.** Zij huwde met Henri aan den Toorn. Uit dit huwelijk werd geboren: Anne aan den Toorn.

5 Martinus Hoedemakers. Zie 5B.

6 Helena Hendrika Hoedemakers. Zij werd geboren te Rosmalen op 17-7-1917 en zij overleed te Rosmalen op 5-2-1986. Zij huwde met Gerardus van Pinxteren, geboren te Rosmalen op 10-6-1914 en overleden te 's-Hertogenbosch op 21-1-1977. Uit dit huwelijk werden geboren: **Frans van Pinxteren, Riek van Pinxteren, Mia van Pinxteren, Leo van Pinxteren** en **Gera van Pinxteren.**

Van links naar rechts: Driek Hoedemakers, Mien Hoedemakers, Lena Hoedemakers-Kerkhof en Koos Hoedemakers, die reeds in 1954 overleed. Coll. Henk de Werd.

7 Jacobus Hoedemakers. Hij werd geboren te Rosmalen op 3-3-1922 en hij overleed te 's-Hertogenbosch in het ziekenhuis St. Jan de Deo 22-2-1954. Hij was niet gehuwd. “Dierbare moeder, die uw zoon vóór u ziet heengaan en zich ziet voegen bij anderen die God riep, troost U daarmee, dat hij sterft in vereeniging met Gods H. Wil en gered voor de Hemel. Geliefde broers, zusters en verloofde, God vraagt een offer en laten wij het brengen met een bereidvaardig hart en blijmoedig van zin, want God bemint een blijmoedig geveer” (uit bidprentje, coll. Henk de Werd).

8 Jan Hoedemakers. Jan Hoedemakers werd geboren te Rosmalen op 20-11-1920 en hij overleed te 's-Hertogenbosch op 22-10-1990. Hij huwde met Mien van Rooij. Ook hij hoort tot de vijfde generatie Hoedemakers. Uit dit huwelijk werd

geboren: **Leonardus Hoedemakers**. Hij is de zesde generatie *Hoedjes*. Hij huwde met Toosje Verzantvoort. Uit dit huwelijk werden geboren als zevende generatie: **Linda Wilhelmina Christina Hoedemakers**, zij werd geboren op 17-4-1975 en **John Hoedemakers**.

9 Mien Hoedemakers. Zij werd geboren te Rosmalen op 5-11-1923. Zij huwde met Jos van Rosmalen, geboren te Rosmalen 6-10-1921 en overleden op 5-11-1979. Uit dit huwelijk werden geboren: **Jan van Rosmalen, Leni van Rosmalen, Koos van Rosmalen, Nelly van Rosmalen en Wilma van Rosmalen**.

10 Hendrikus Hoedemakers. Hij behoort eveneens tot de vijfde generatie. Hij huwde met Mien Schippers. Uit dit huwelijk werden geboren (generatie zes dus): **Wijnand Hoedemakers en Lenie Hoedemakers**.

5A Petrus Hoedemakers

Hij werd geboren te Rosmalen op 5-3-1910 en hij overleed te Rosmalen op 26-2-1977. Hij was gehuwd met Geertruida de Laat, geboren te 's-Hertogenbosch op 4-9-1909 en overleden te Rosmalen op 30-6-1982. Piet Hoedemakers stichtte het bouwbedrijf P. Hoedemakers en Zoon. "Geheel zijn leven stond in het teken van het bouwen. Reeds vroeg werd hij een kundig en door velen gewaardeerd vakman. Hij bouwde ook aan een gezin. Als goede vader mocht hij samen met zijn toegewijde vrouw vreugde beleven aan dit levenswerk, dat tenslotte door gezamenlijke inspanning uitgroeide tot een aannemersbedrijf, wijd bekend om zijn goede naam en faam. Hij was een stipt zakenman, maar bezat de levenskunst om tegelijkertijd een mens te zijn met een goed hart, zodat al wat hij bouwde in alle opzichten leefbaar en woonbaar werd", aldus zijn bidprentje (coll. Henk de Werd). Piet Hoedemakers was ook gedurende een aantal jaren lid van de Rosmalense gemeenteraad. Hij is in deze tak de vijfde generatie Hoedemakers. Uit dit huwelijk werden geboren:

1 Leo Hoedemakers. Hij volgde, samen met zijn broer, zijn vader op als directeur van het bouwbedrijf P. Hoedemakers en Zoon, dat in oktober 1999 op het bedrijventerrein De Vliert in Hintham-Noord te Rosmalen een nieuw kantoor met bedrijfsruimte opende. "Hoedemakers is een all-round bouwbedrijf met 110 vaste medewerkers. Het bedrijf is in alle bouwsectoren actief en heeft in de loop der jaren talloze woning- en appartementencomplexen, winkelcentra, bedrijfspanden, projecten in de ouderen- en gezondheids- en verzorgingssector gebouwd en ontwikkeld. Naast nieuwbouw zijn renovatie en onderhoud alsmede een schildersafdeling belangrijke marktsegmenten. Met name is het bedrijf in het verleden maar ook in de toekomst betrokken in de ontwikkeling van renovatie alsook stedelijke vernieuwingsprojecten en heeft als zodanig naam gemaakt in 's-Hertogenbosch, Breda en Eindhoven" (*De Molen*, 20-10-1999). Leo Hoedemakers kreeg in februari 1999 de NVOB-onderscheiding: "Leo Hoedemakers geeft al jarenlang leiding aan het familiebedrijf in Hintham en is bestuurlijk actief (geweest) in verschillende functies binnen het Nederlandse Verbond van Ondernemers in de Bouwnij-

verheid; vanaf 1986 bestuurslid van de afdeling 's-Hertogenbosch en sinds 1991 voorzitter. Hoedemakers is tevens voorzitter van de Rosmalense voetbalclub OJC en voorzitter van de beheerraad van FC Den Bosch" (*Brabants Dagblad*, 5-2-1999). Leo (Leonardus Josephus) Hoedemakers werd geboren te Rosmalen op 21-9-1942. Hij is de zesde generatie Hoedemakers in deze stamboom. Hij huwde met Marleine van de Graaf, geboren op 8-9-1941 als dochter van Arnold v.d. Graaf en Theodora van Bijnen. Uit dit huwelijk werden geboren:

- a **Marc Hoedemakers**. Hij werd geboren op 26-12-1969. Hij huwde met Pamela Plasmeier, geboren op 16-1-1973. Hij is de zevende generatie in deze stamboom en hij is mede werkzaam in het bedrijf P. Hoedemakers en Zoon. Uit dit huwelijk werd geboren (generatie acht): **Marloes Hoedemakers**, geboren op 30-11-1998.
 - b **Chantal Hoedemakers**. Zij werd geboren op 11-2-1972 en zij huwde met Dave Schoormans, geboren op 20-7-1971. Ook zij behoort tot de zevende generatie.
- 2 **Petrus Hoedemakers**. Hij is eveneens de zesde generatie Hoedemakers in deze tak. Petrus Leonardus Hoedemakers werd geboren op 11 juli 1941. Ook hij is directeur in het bedrijf P. Hoedemakers en Zoon. Hij huwde met Corrie Mulders, geboren op 20-11-1940. Uit dit huwelijk werden geboren:
- a **Piet Hoedemakers**. Hij is de zevende generatie en hij werd geboren op 28-1-1967. Ook hij is mede werkzaam in het bedrijf P. Hoedemakers en Zoon. Hij huwde met Germaine Schoot, geboren op 8-10-1967. Uit dit huwelijk werden geboren (generatie acht): **Piet Hoedemakers**, geboren op 6-2-1996 en **Luuk Hoedemakers**, geboren op 16-12-1998.
 - b **Lisette Hoedemakers**, geboren op 9-4-1971. Zij huwde met Pim van Loosbroek, geboren 28-12-1970. Uit dit huwelijk werd geboren, generatie acht in de vrouwelijke lijn: **Peter van Loosbroek**, geboren op 20-8-1999.
- 3 **Hendrika Hoedemakers**. Geboren te Rosmalen op 20-10-1930 en overleden te Rosmalen op 2-4-1980. Zij huwde met Josephus Beekwilder. Uit dit huwelijk werden geboren:
- a **Harrie Beekwilder**, geboren op 4-1-1958. Hij huwde met Rosemarie de Werd, geboren op 20-11-1967. Uit dit huwelijk werd geboren: **Ilse Beekwilder**, geboren op 1-8-1996.
 - b **Pierre Beekwilder**, geboren op 6-7-1959. Hij huwde met Annet Rommen. Uit dit huwelijk werden geboren: **Rieke Beekwilder**, geboren op 23-12-1987 en **Anne Beekwilder**, geboren op 14-4-1989.
 - c **Sjef Beekwilder**, geboren op 22-5-1962. Hij huwde met Sylvia v.d. Langenberg. Uit dit huwelijk werden geboren: **Roy Beekwilder**, geboren op 6-12-1994 en **Amber Beekwilder**, geboren op 30-12-1998.
- 4 **Betsie Hoedemakers**. Zij werd geboren op 17-7-1929. Zij huwde met Kees van Zoggel, geboren op 29-10-1921. Uit dit huwelijk werd geboren: **Ine van Zoggel**, geboren op 13-5-1967.

5B Martinus Hoedemakers

Hij werd geboren te Rosmalen op 6-11-1912 en hij overleed te 's-Hertogenbosch op 15-6-1982, kort na zijn 50-jarige bruiloft. Hij huwde in 1932 met Maria Josephina Antonetta Halewijn, geboren op 2-5-1913 en overleden op 17-3-1990. "Omringd door een kleurige stoet van kinderen, kleinkinderen, achterkleinkinderen en veel familieleden en vrienden werd het feest begonnen in de kerk, temidden van vele bloemen en rozen, om in gebeden en gezangen God te danken voor deze bijzondere dag. Maar... hoe werd ineens alles anders! De vreugdestoet van toen is nu, juist een week later, veranderd in een rouwstoet", aldus het bidprentje van Martinus, dat eveneens van hem zegt, dat hij "ook in de wereld van de bouw hoog in aanzien stond, wegens zijn groot verantwoordelijkheidsbesef en trouwe plichtsbetrachting" (bidprentje coll. Henk de Werd). Ook Martinus hoort tot de vijfde generatie Hoedemakers. Uit dit huwelijk werden geboren:

1 **Leonardus Hoedemakers**. Geboren te 's-Hertogenbosch op 19-9-1933 en aldaar overleden op 24-10-1980. Hij was gehuwd met Joke de Vlam. "Zeer terecht mocht hij met trots terugzien op die voorbije jaren van hard werken, waarin hij samen met zijn vrouw een lief gezin opbouwde en samen met zijn broer een zaak van goede naam en faam" (bidprentje coll. Henk de Werd). Hij is de zesde generatie Hoedemakers in deze tak. Uit dit huwelijk werden geboren (generatie zeven en acht):

- a **Lenie Hoedemakers**, geboren op 18-2-1956. Zij huwde met Henk van der Pas. Hieruit werden geboren: Sonja van der Pas en Yvonne van der Pas.
- b **Mart Hoedemakers**, geboren op 17-11-1959. Hij huwde op 18-4-1985 met Wilma Nederhof. Uit dit huwelijk is geboren: **Michel Hoedemakers**, geboren 15-11-1987.
- c **Monique Hoedemakers**, geboren op 29-6-1972. Zij is de moeder van dochter Marieke.

2 **Christianus Henricus Hoedemakers**. Hij werd geboren te 's-Hertogenbosch op 3-12-1935 en hij overleed te Tilburg op 4-12-1989 ten gevolge van een noodlottig ongeval. Hij huwde met Adriana Goverdina Cornelia van Lieshout. "Abrupt kwam een eind aan nog zoveel plannen. Want plannen maken en ze vervolgens ook uitwerken, dat schetst precies deze bouwer. Al op jonge leeftijd ontwikkelde hij zijn talenten. Hij werd een zeer bekwaam timmerman. Thuis, op "zijn" werk en wel bij ons allemaal kunnen wij nu nog zien waar dat toe leidde. Hij was uitvoerder: zijn vakmanschap, zijn organisatievermogen en mede-menselijkheid werden zijn troeven", aldus zijn gedachtenisprentje (coll. Henk de Werd). Hij behoort eveneens tot de zesde generatie. Uit dit huwelijk werden geboren (de zevende en achtste generatie dus):

- a **Dianne Hoedemakers**, geboren op 15-3-1963. Zij huwde op 1-10-1999 met Hans Verpaalen.
- b **Rob Hoedemakers**. Hij werd geboren op 13-11-1965 en huwde op 12-5-1989 met Monique Goossens, geboren op 13-4-1967. Uit dit huwelijk werden geboren: **Thalita Hoedemakers**, geboren op 25-6-1994 en **Charissa Hoedema-**

kers, geboren op 2-2-1997.

- c **Christian Hoedemakers**, geboren op 3-6-1969. Hij huwde op 28-6-1991 met Riona Albertus, geboren op 17-3-1970. Uit dit huwelijk werd geboren: **Lindsay Hoedemakers**, geboren op 12-11-1996.
- 3 **Riet Hoedemakers**. Zij werd geboren te 's-Hertogenbosch op 1-4-1943. Zij huwde met Henk van Rooij, geboren te 's-Hertogenbosch op 18-1-1938. Uit dit huwelijk werden geboren (generatie 7 en 8 in de vrouwelijke lijn):
- a **Richard Hendricus Martinus van Rooij**, geboren op 7-12-1968. Hij huwde met Isabel Pagie, geboren op 5-6-1970. Uit dit huwelijk werden geboren: Elisa Christina Maria van Rooij, geboren op 15-11-1993 en Davey Wilhelmus Hendricus van Rooij, geboren op 28-3-1996.
 - b **Miranda Maria Josephina Gijsbertina van Rooij**, geboren op 18-5-1974.
- 4 **Riek (Hendrieka Helena) Hoedemakers**. Zij werd geboren op 16-10-1937. Zij huwde op 27-3-1958 met Cornelus Baars. Uit dit huwelijk werden geboren (generatie zeven en acht in de vrouwelijke lijn):
- a **Maria Theodora Baars**, geboren op 22-7-1958. Zij huwde op 19-8-1977 met Petrus Maria van der Voort, geboren op 3-11-1952. Uit dit huwelijk werden geboren: Petrus Cornelus van der Voort, geboren op 28-6-1979 en Mark Hendriekus Gerardus van der Voort, geboren op 20-5-1982.
 - b **Theodora Arnolda Martina Baars**, geboren op 25-7-1962. Zij huwde op 9-3-1984 met Marinus Antonius Johannes van der Els, geboren op 10-4-1957. Uit dit huwelijk werden geboren: Richard Marinus Cornelus van der Els, geboren op 2-2-1989 en Marcel Cornelus Marinus van der Els, geboren op 21-1-1992.
 - c **Arnoldus Cornelus Hendrieka Baars**, geboren op 21-11-1966. Hij huwde op 22-9-1995 met Yvonne Adriana Maria van Vught, geboren op 21-11-1969. Uit dit huwelijk werd geboren: Ramon Cornelus Gerardus Baars, geboren op 7-3-1997.
- 5 **Ad (Adrianus Hendrikus) Hoedemakers**. Hij behoort in deze stamboom eveneens tot de zesde generatie. Hij werd geboren op 3-9-1951. Hij huwde met Hendrika Louisa van Gelder, geboren op 2-3-1953. Uit dit huwelijk werd geboren als de zevende generatie: **Hubertina Hoedemakers**, geboren op 10-12-1975. Zij huwde met Frank van Gerwen, geboren op 4-8-1972.
- 6 **Martinus Hoedemakers**. Hij behoort eveneens tot de zesde generatie in de mannelijke lijn. Hij werd geboren op 20-9-1939 en hij overleed op 60-jarige leeftijd op 28-4-2000. Hij huwde met Cornelia Kroon, geboren op 20-3-1945. Uit dit huwelijk werd geboren, generatie zeven: **Catharina Hoedemakers**, geboren op 1-11-1969. Zij huwde met Mari v.d. Burgt, geboren op 25-6-1969.
- 7 **Theo Hoedemakers**. Hij behoort eveneens tot de zesde generatie Hoedemakers in deze stamboom. Hij werd geboren te 's-Hertogenbosch op 16-1-1946. Hij huwde op 20-9-1963 met Maria Elisabeth Emans, geboren op 4-2-1944 als dochter van Wilhelmus Emans en Catharina Stolzenbach. Uit dit huwelijk werden geboren, als zevende generatie: **Martinus Hoedemakers** (geboren op 16-2-1964), **Catharina Cornelia Hoedemakers** (geboren op 16-12-1965), **Wilhelmina Johanna Hoedemakers** (geboren 16-4-1967), **Louise Frederika Maria Hoedemakers** (gebo-

Wilhelmus Hoedemakers * Uden 02-05-1766 zoon van Gerardus Hoedemakers en Anna Maria Aerts x Uden	Ar(nol)dina Jans(s)en * Uden 09-02-1776 dochter van Theodorus Janssen en Anna Janse 11-11-1799	Joannes Hoefs * Uden 05-05-1784 zoon van Henricus Hoefs en Henrica Kluijtmans x Rosmalen	Catharina Verhallen * Rosmalen 30-09-1788 dochter van Joannis Verhallen en Johanna M. Heesakkers 03-06-1810	Joannis van Uden * Nuland 11-06-1765 zoon van Joannis van Uden en Helena Bogaers x Nuland	Henrica de Haas * Geffen 20-12-1765 dochter van Joannis de Haas en Mechtildus Petrus de Haas 29-01-1797	Antonius Timmers * Nuland 17-12-1772 zoon van Wilhelmus Timmers en Joanna Kroon x Nuland	Gerardina Peters * Nistelro 23-06-177 dochter van Wilhelmus Peters en Johanna Verhoeve 22-10-181
8. Johannis Hoedemakers (timmerman) * Uden 19 augustus 1807 + Rosmalen 29 januari 1862 x Rosmalen		9. Johanna Hoefs *Rosmalen 12 december 1812 + Rosmalen 2 februari 1889 1 februari 1840		10. Leonardus van Uden (dagloner/bouwman) * Nuland 12 februari 1804 + Nuland 23 april 1864 x Nuland		11. Johanna Timmers * Nuland 12 juli 1819 +Nuland 20 mei 1863 2 december 1838	
4. Martinus Hoedemakers (arbeider) * Rosmalen, 15 april 1846 + Rosmalen, 20 januari 1918 x Nuland				5. Hendrina / Geerdina van Uden * Nuland, 31 oktober + Rosmalen, 25 juni 1909 11 februari 1874			
2. Antoon Hoedemakers (gasstoker) * Rosmalen, 26 oktober 1887 + 's-Hertogenbosch, 10 mei 1968 x Rosmalen							
1. Leonardus Gerardus Fran * Rosmalen, Lid van de Heeml							

Johannes van Meurs	Hendrina GlouDEMANS	Antonius Vissers	Petronella van de Laer	Gerardus v.d. Heijden	Gerardina Maas	Paulus van Schaijk	Joanna v. Dinter
* Heesch 23-08-1793 zoon van	* Nuland 24-03-1795 dochter van	* Overlangel 18-07-1787 zoon van	* Nuland 04-03-1791 dochter van	* Rosmalen 08-05-1780 zoon van	* Berlicum 29-02-1788 dochter van	* Rosmalen 29-04-1777 zoon van	* Nuland 10-6-1785 dochter van
Petrus van Meurs	Laurentius GlouDEMANS	Wilhelmus Visschers	Martinus van de Laer	Theodorus v.d. Heijden	Adrianus Maas	Henricus van Schaick	Judocus v. Dinter
en Johanna de Laaf	en Maria vd Wijgert	en Joanna Ariens	en Joanna GlouDEMANS	en Joanna v.d. Heijden	en Joanna v. Helvoort	en Joanna van Vlijmen	en Henrica Wijnants
x Rosmalen	28-11-1818	x Nuland	05-05-1816	x Rosmalen	25-02-1810	x Rosmalen	13-2-1814
12. Adriaan van Meurs (landbouwer) * Nuland 2 februari 1820 + Nuland 3 juni 1891		13. Johanna Vissers * Nuland 31 oktober 1822 + Nuland 23 februari 1865		14. Hendrikus vd Heijden (landbouwer) * Rosmalen 23 juni 1814 +		15. Josijna van Schaijk * Rosmalen 12 februari 1818 + Rosmalen 9 september 1879	
x Nuland		18 november 1848		x Rosmalen		8 februari 1849	
6. Francis van Meurs (arbeider) * Nuland , 22 augustus 1852 + Rosmalen, 2 januari 1918				7. Johanna Maria van der Heijden * Rosmalen , 3 januari 1853 + Rosmalen, 21 mei 1921			
x Rosmalen				19 mei 1882			
3. Adriana van Meurs * Nuland , 13 maart 1887 + 's-Hertogenbosch, 10 december 1983							
27 juni 1910							
cus (Frans) Hoedemakers oktober 1929 dekring Rosmalen							

ren op 30-5-1968 en **Theodorus Cornelus Hoedemakers** (geboren op 26-10-1969).
8 **Piet Hoedemakers**. In deze stamboom behoort Piet ook tot de zesde generatie Hoedemakers. Hij werd geboren op 23-4-1944. Hij huwde met M. de Vries, geboren op 27-5-1945. Hij is woonachtig in Helmond. Uit dit huwelijk werd geboren (de zevende generatie): **Alexander Hoedemakers**.

Voor het maken van deze stamboom mocht ik de hulp ontvangen van:

- 1 Mieke v.d. Leest-Hoedemakers, de oudste nog in leven zijnde Hoedemakers in deze stamboom. Zij hoopt in mei van het volgend jaar 90 jaar te mogen worden en verblijft op Maria-oord in Rosmalen.
 - 2 Lenie van Mierlo-v.d. Leest uit Rosmalen, dochter van 1.
 - 3 Frans Hoedemakers en zijn echtgenote Sjaan Hoedemakers-van der Sluis.
 - 4 Riek Baars-Hoedemakers, dochter van Martinus Hoedemakers uit Hintham.
 - 5 Piet Hoedemakers uit Helmond, zoon van Martinus Hoedemakers uit Hintham.
 - 6 Bep Hoedemakers, dochter van Chris Hoedemakers en Annie van Liempt.
 - 7 Corrie Hoedemakers-Mulders, echtgenote van Piet Hoedemakers te Hintham.
 - 8 Martien Veekens, werkzaam op het Rijksarchief te 's-Hertogenbosch.
- Allen heel hartelijk dank!

Hoe vond oorlogsslachtoffer 43 de dood?

Wil van den Elzen

Gerardus van Gerven.

In het door drs. A. van den Elzen geschreven boek Wel gestorven niet vergeten, waarin hij alle inwoners van Rosmalen beschrijft die slachtoffer werden van de Tweede Wereldoorlog of van de politioenele acties in het voormalig Nederlands Oost-Indië, vindt U op de bladzijden 109-111 onder nummer 43 een uitgebreid verslag van de toen 35 jaar oude Gerardus van Gerven, die op 3 mei 1945, twee dagen voor de capitulatie, om het leven kwam. In dit boek wordt ook verteld waarom hij werd gearresteerd. De familie van Gerven werd er namelijk van verdacht onderduikers te herbergen. Dit onderzoek werd verricht door twee Duitse soldaten alsmede twee Nederlandse collaborateurs, te weten de beruchte De Kin en een plaatsgenoot. Er werden geen onderduikers gevonden, maar wel een stuk van een oude radio. Moeder werd aansprakelijk gesteld en men wilde haar meenemen. Gerard bood aan in haar plaats mee te gaan en dat werd geaccepteerd. Met de mededeling dat hij de volgende dag om een uur of tien weer thuis zou zijn, ging hij mee en hij werd naar het huis van bewaring in Den Bosch gebracht. Van daar kwam hij in Amersfoort terecht en uiteindelijk in Neuengamme. Ondanks diverse pogingen om erachter te komen hoe hij gestorven is, is men daarin slechts ten dele geslaagd. In het hieronder volgende artikel van Wil van den Elzen wordt U hieromtrent nader geïnformeerd.

(Harry Coppens)

Gerdyna van Gerven, de moeder van Gerardus.

Gerardus van Gerven

In het boek *Wel gestorven niet vergeten*, geschreven door mijn broer Ton, waarin de Rosmalense slachtoffers uitvoerig besproken worden, wordt met betrekking tot de Joodse familie Ensel gesteld dat, naast de gezinsleden van deze familie, zeker ook

Op de eerste rij (zittend), tweede van rechts, Gerardus van Gerven.

een aantal kleinkinderen van Bram en Maria Ensel in de vernietigings- en concentratiekampen omgekomen zullen zijn. Op blz. 117 van dit boek wordt geschreven dat een onderzoek terzake wellicht iets voor de auteur van dit artikel zou kunnen zijn. Welnu, hoewel dit onderzoek reeds op 26 juni 1997 plaatsvond, vond afronding eerst nu plaats. Op genoemde datum had ik namelijk een gesprek met Jaap van Osch, de zoon van H.R.C. van Osch en Serlina Ensel (zie eveneens blz. 117 van genoemd boek). Aanvullende namen van overledenen uit de familie Ensel zijn:

- Esther Gobet, echtgenote van David Abraham Ensel. Zij werd evenals haar man op 16 juli 1943 vergast te Solibor, 35 jaar oud.
- Sientje Soep, echtgenote van Raphael Ensel. Zij overleed op 21 september 1942 te Auschwitz, 34 jaar oud.
- Rebecca Prins, echtgenote van Salomon Ensel. Zij overleed te Solibor op 16 juli 1943, 34 jaar oud.
- Eva Schuit, echtgenote van Izaak Ensel. Zij overleed op 19 november 1942

te Auschwitz, 28 jaar oud.

- Abraham, zoon van Salomon Ensel. Hij werd geboren op 3-1-1935 te Amsterdam en overleed op 16-7-1943 te Auschwitz.
- Max, zoon van Raphael Ensel. Hij werd geboren op 18-5-1942 te Amsterdam en overleed op 21-9-1942 te Auschwitz.
- Maria, dochter van Raphael Ensel. Zij werd geboren op 24-4-1940 te Amsterdam en overleed op 21-9-1942 te Auschwitz.
- Rebecca, dochter van Izaak Ensel. Zij werd geboren op 25-5-1939 te Amsterdam en overleed op 19-11-1942 te Auschwitz.
- Abraham. Hij werd geboren op 26-12-1936 te Amsterdam en overleed op 19-11-1942 te Auschwitz.
- Salomon, zoon van Abraham David Ensel. Hij werd geboren op 9-9-1937 te Amsterdam en overleed op 16-7-1943 te Solibor.

Dit zijn de aanvullingen die ik mocht optekenen uit de mond van Jaap van Osch. Laatstgenoemde herinnerde zich nog levendig dat zijn ouders in Amsterdam woonden en dat er razzia's door de Duitsers plaatsvonden. De moffen beukten dan met geweerkolven op de deur. Toen zijn moeder Salina (Lien) van Osch-Ensel de deur opende, zei ze tegen de moffen "gemengd huwelijk" en dan gingen deze lieden zonder meer weg. Bij een van de fatale razzia's heeft niemand kunnen voorkomen

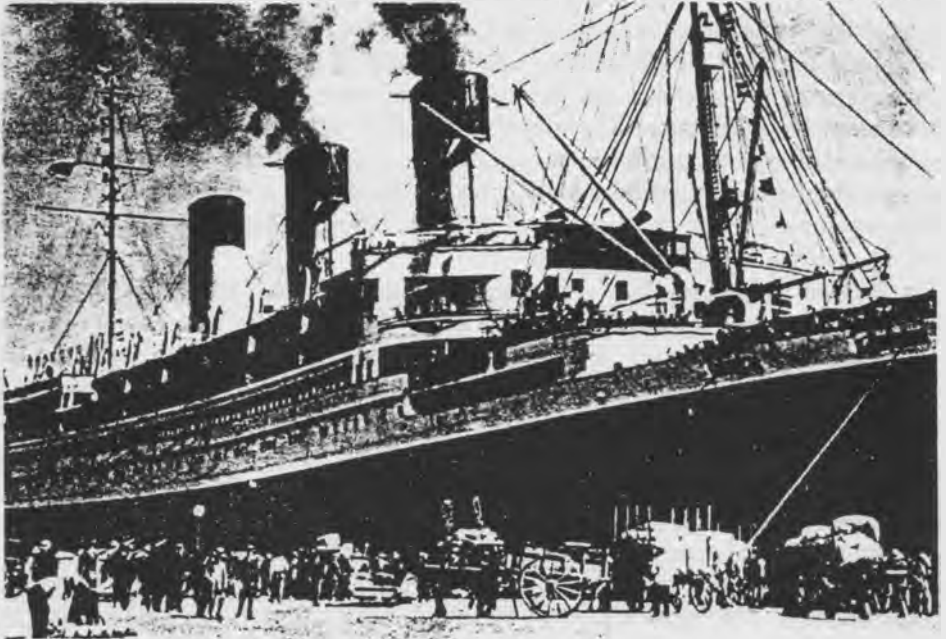
Gerardus' ouderlijk huis.

dat Lien werd meegenomen en zo een van de 19 slachtoffers van de Enselfamilie werd, die dit verschrikkelijk lot van gevangene en tenslotte overledene van het krijgsgevangenschap overkwam.

De ondergang van de *Cap Arcona* 44 jaar geleden

In dit verband hoort tevens de mededeling thuis dat na 55 jaar zekerheid werd verkregen op welke wijze de peetoom van mijn vrouw Diny van Gerven, namelijk Gerardus van Gerven op het einde van de oorlog om het leven is gekomen.

Tijdens een bijeenkomst van de Vriendenkring Neuengamme op 27-11-1999 kwam ondergetekende in contact met iemand die hem attendeerde op het blad *BASIS*, een uitgave van de Stichting Geestelijke Weerbaarheid. In de twintigste jaargang (1989) stond een artikel over de ondergang van de *Cap Arcona*, het drijvende concentratiekamp, dat op 3 mei 1945 in de Oostzee door de Geallieerden werd getorpedeerd. Teneinde een juist inzicht te krijgen lijkt het mij zinvol om dit artikel onverkort weer te geven, waardoor een en ander verduidelijkt wordt. Bij de lijst van de op dit schip omgekomen Nederlandse slachtoffers, in totaal 315 slachtoffers, staat ook de naam van Gerardus van Gerven vermeld.

Midden dertiger jaren, de koningin van de Zuid-Atlantic, in pracht en praal de Titanic overtreffend. In 1945 gedegradeerd tot drijvend concentratiekamp. Gecharterd door de ellende.

“Uitgezonderd voor de mensen die op de derde mei 1945 moeten sterven, is iedereen er van overtuigd, dat de oorlog van *Hüler Duitsland* nog maar een formele aangelegenheid is. De voorhoede van de Engelse tanktroepen naderen immers Lubeck! Nergens in Europa en Duitsland zal enkele dagen voor de totale ondergang van het *Derde Rijk* een zo gruwelijk en bloedig einde van de oorlog plaatsvinden als in de *Neustädter Bucht* op die derde mei 1945. Aan de reeds ontelbaar vele dui-

zenden slachtoffers van de concentratiekampen zouden er op die dag, binnen enkele uren, als gevolg van een vergissing van de Royal Air Force (de gebombardeerde schepen werden voor Duitse troepentransportschepen aangezien) vele duizenden worden toegevoegd. De bombardering van de *Cap Arcona*, *Thielbeck* en de *Deutschland*, drie drijvende concentratiekampen in de *Neustädterbocht*, betekende een onbeschrijflijke dood voor 7000 merendeels uitgemergelde gevangenen, mannen, vrouwen en kinderen van 25 nationaliteiten, waaronder enkele honderden (18-57 jr.) landgenoten, allen afkomstig uit het in allerhaast op last van Himmler geëvacueerde concentratiekamp Neuengamme. Het feit dat wij in tijd steeds verder van de oorlog '40-'45 verwijderd raken, hoeft niet te betekenen dat herinneringen aan die voor zo velen afschuwelijke tijd moeten vervlakken of vervagen. Vandaar deze terugblik - na 44 jaar.”

Waarom de ontruiming van Neuengamme werd gevorderd, laat zich niet moeilijk raden. Op 11 april 1945 werden de geallieerden geconfronteerd met een onbeschrijfelijk leed toen zij de gevangenen van het KZL Buchenwald bevrijdden. De verantwoordelijke Duitsers wilden bekendmaking van nog meer gruwelen voorkomen. Daarom de evacuatie van het KZL Neuengamme. Bovendien had de Reichstättalter van Hamburg (Kaufmann) de intentie de stad zonder strijd aan de geallieerden over te geven. Voorts zouden er geheime besprekingen gaande zijn tussen Himmler en graaf Bernadotte over een eventuele wapenstilstand. Het KZL Neuengamme vormde daar ook een bedreigend beletsel. Het kamp moest leeg zijn en alle sporen vernietigd!

Op 20 april 1945 begon het 'evacuatieplan'. De laatste gevangenen verlieten het KZL op 30 april 1945. Het vervoer geschiedde in spoorwagens naar Lübeck. De zwaksten moesten lopen en zij die buiten deze *dodenmars* traden, werden door de SS-begeleiders ter plaatse doodgeschoten en achtergelaten. De oorlog in Nederland zou nog maar 14 dagen duren, toen het evacuatieplan begon. Tot de 'geëvacueerden' behoren ook Edo (12) en Lex (8) Hornemann uit Eindhoven, kinderen van een Joods gezin (Philips-groep) van wie de ouders reeds omgekomen waren. Edo, Lex en nog 18 kinderen werd voortijdig de geringe overlevingskans van het *Cap Arcona*-drama ontnomen. Hun lot zou nog gruwelijker zijn.

De SS-arts Kurt Heismeyer had hen gebruikt voor onmenselijke 'medische experimenten'. Dit moest verborgen blijven. Om die reden was de weg uit het KZL voor deze kinderen en begeleiders een andere dan naar Neustädter Bocht. Op last van de SS-majoor Arnold Strippel werden zij overgebracht naar een leegstaande school in Hamburg aan de Bullenhusek Damm en na bedwelming in een kelder allen opgehangen. Strippel was dezelfde SS'er die in het kamp Vught betrokken was bij de dood van 10 vrouwen (15 jan. 1944), dezelfde die in het KZL Buchenwald 21 joden liet executeren, dezelfde die wandaden tegen joodse burgers beging in het KZL Majdanek.

Het KZL Neuengamme werd in de periode van 1940 tot de ontruiming bevolkt door 106.000 mannen, vrouwen en kinderen. 55.000 overleefden de kamptreure, die in

vergelijking met andere kampen mild genoemd werd, niet. De uiteindelijke bestemming van de geëvacueerde gevangenen was één van de drijvende concentratieschepen, de *Lübeck*, de *Deutschland*, de *Athene* of de *Cap Arcona*. Vele duizenden gevangenen werden barbaars aan boord van deze schepen gedreven. Het Zweedse Rode Kruis - althans, dat werd verteld - zou de gevangenen van deze schepen overnemen. Feit is dat geen neutrale schepen de Neustädter Bocht binnenvoeren. Op 3 mei 1945 lagen dan in de Neustädter Bocht de *Cap Arcona*, de vrachtschepen de *Thielbeck*, de *Athene* en de *Deutschland* overbeladen met gevangenen - menselijke wrakken - hun lot af te wachten, en dat terwijl een dag tevoren Berlijn voor de overmacht van 2,5 miljoen Russische soldaten reeds was gevallen. De *Cap Arcona*, het schip dat was bestemd om onder een gelukkig gesternte de zeeën te bevaren. "Ik doop u met de naam *Cap Arcona* riep de elegante dochter van de Hamburgse ontwerper in 1935, toen zij de traditionele fles champagne tegen de boeg van de oceanreus liet verbrijzelen.

Een groots afscheid destijds in Hamburg. In Rio de Janeiro wierpen drie vliegtuigen bloemen naar beneden. Op de kade een 80 man sterke muziekkapel van de Braziliaanse marine, duizenden mensen op de pier, die het nieuwe wonderschip met zijn 1700 passagiers, onder wie honderden prominenten, aangaapten. Een wonderschip: vaklieden uit alle delen van de wereld bevestigden dat met de bouw van de *Cap Arcona* de scheepsbouw een nieuwe graad van meesterschap had verworven. Het 206 meter lange en 26 meter brede stoomschip met 27.560 bruto-register-ton. Zijn turbinemotoren dreven met hun 24.000 paardekrachten met een snelheid van ongeveer 20 knopen door het water. De blauwe wimpel van de Stille Zuidzee sleepte het zonder enige moeite in de wacht. De *Cap Arcona* werd de koningin van de Zuid-Atlantic. De passagierslijsten wekten de indruk dat het aan boord een permanent *rendez-vous* was van de rijken. Alles overtrof in pracht en praal de eens zo roemvolle *Titanic*.

Zo was het tot de oorlog uitbrak. Het prachtige stoomschip *Cap Arcona*, dat zich bijna zes jaar als 'woonschip' van de Duitse marine voor de geallieerde bommenwerpers verborgen had weten te houden, is gedegradeerd. Het is asgrauw geschilderd en tot de nok volgestouwd met massale wanhoop. Het is niet meer onderhorig aan luxe, maar gecharterd door de ellende.

De Oostzee, deze tot dit stadium van de oorlog tamelijk rustige binnenzee, is sinds de capitulatie van Finland voor de Russische overmacht, een heksenketel geworden waarin het noodlot van vele duizenden ronddobbert als drijfijfs. Het noodlot tussen Oost en West samengeperst, beklemd tussen doodsangst en hoop op leven. Dat is de situatie in de Neustädter Bocht. Steeds weer worden onder strenge bewaking van de SS met kleine boten gevangenen aangevoerd. Twee boten liggen aan touwen bij de *Cap Arcona*, die overbelast is. Een Pool die tracht te vluchten, wordt door de SS'ers doodgeschoten. De bevelvoerende SS'er over de drijvende concentratieschepen gelastte onmiddellijk een repressaille. Ten voorbeeld liet hij 5 gevangenen aan boord van de *Cap Arcona* op het voordek doodschieten en hun lijken bruto overboord gooien.

Nederlandse Cap Arcona slachtoffers

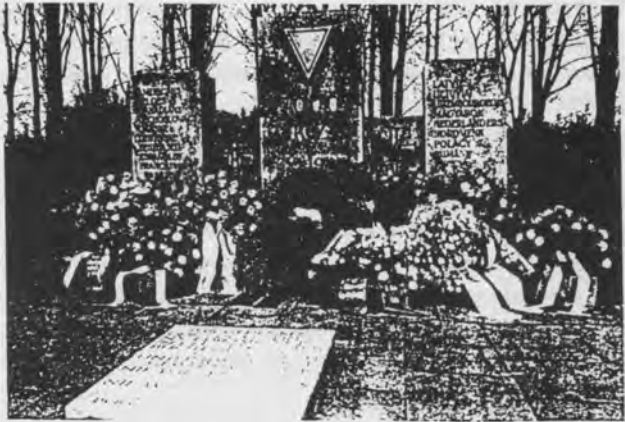
Amstel van, Hendrik	1- 5-1923	Huizen	Florestein van, Johan, Gottlieb	27- 3-1922	's-Gravenhage
Apwoude, Johannes, Adrianus, Arnoldus	28- 3-1919	Amsterdam	Garderen van, Heinbertus	10- 4-1912	Hilversum
Baar, Hermanus, Johannes	29-11-1920	Bussum	Geenen van, Arnold	3-11-1916	Heerlen
Bakker, Harry	26- 4-1919	Amsterdam	Geertsma, Marien	14-12-1904	Hoogkerk
Balsma, Markus	25- 5-1921	Haskerland	Gerwen van, Gerardus	8- 2-1910	Rosmalen
Banink, Antonie	13- 1-1887	Deventer	Geurse, Johannes Antonius, Joseph	17- 3-1920	's-Gravenhage
Barisma, Sijze	26- 1-1887	Wolsum	Geyn van de, Johan	18- 7-1922	Wamel
Beer de, Adrianus, Johannes, Antonius	28- 5-1911	Tilburg	Giliam, Meinder	27- 9-1910	Amsterdam
Beekering, Enno	26-12-1889	Amsterdam	Glaskbergen, Nicolaas, Everhard	24-11-1923	Rijswijk
Buntvelzen, Jacobus, Andries	24-11-1917	Amsterdam	Glaser, Johannes, Cornelis	2- 1-1911	Amsterdam
Berg van den, Ynie	4-12-1923	Wijmbritseradeel	Glakman, Ludr	28- 6-1922	Suorabaja
Bergh de, Charles, Johan	25- 7-1910	Passoeroean	Glijns, Theunis	16- 6-1902	Krommenie
Berrams, Andreas	11- 6-1904	Vries	Gorier, Klaas	5-11-1905	Emmen
Berrams, Andreas, Josephus, Hubertus	13- 3-1910	Roermond	Graaf van de, Johannes, Alexander	20- 2-1913	Urecht
Bethlehem, Hendrik	19- 1-1919	Smallingerland	Graff, Gijbert, Karel	9-12-1902	Rotterdam
Beukman, Johan, Hermanus	23- 4-1926	Beverwijk	Groot de, Andreas, Christiaan	6- 9-1922	Nieuwer-Amstel
Breebaart, Arnoldus, Teunis	3- 7-1923	Rijswijk	Groot de, Gerrit, Klaas	25- 1-1924	Norg
Blikkers, Cornelis, Gerardus	25- 1-1925	Goirle	Groote, Jan	1-10-1906	Emmen
Binnbergen van, Michel, Dirk Jan	4- 5-1912	Amsterdam	Guldemono, Johannes	21-12-1901	Amsterdam
Bitter, Adrianus, Dirk	16-11-1911	Ambt-Hardenberg	Haak, Pieter	3- 2-1910	Leiden
Bitterling, Joseph, Elias	23-12-1892	Mijdrecht	Haan, Hendrik	13-12-1920	Oude Pekela
Blakpoel, Harry	9-12-1924	's-Gravenhage	Ham van den, Cornelis, Johannes, Pieter	18- 6-1905	Culcinborg
Beersma, Marinus	2- 7-1910	Leeuwarden	Handgraaf, Hendrikus, Jacobus	9- 5-1925	Haarlem
Boldewijn, Gerardus, Johannes	23-10-1921	Wamel	Haperyn van, Leonardus, Lambertus	7- 7-1924	Breda
Bolt, Jouke	16- 9-1922	Borger	Harthoorn, Cornelis	28- 7-1917	's Heer Hendrikskink
Borremans, Josephus, Cornelis, Petrus	18- 7-1925	's-Gravenhage	Hartingsvliet van, Karel, Johannes	7- 1-1922	Werkendam
Bosch, Charles, Henry, Johan	29-10-1923	's-Gravenhage	Heeren, Johannes, Cornelis	23- 5-1916	Haarlem
Bosse, Henri, Hermon, Antonius	1- 2-1921	's-Gravenhage	Heideman, Ane	25-12-1912	Leeuwarden
Boterman, Hendrikus, Franciscus	10- 4-1904	Amsterdam	Heiden van der, Petrus, Antonius	28- 3-1914	Uden
Boterman, Louis, Johannes	15-10-1912	Amsterdam	Heidsra, Billing	10- 4-1924	Dantumadeel
Botstel van, Gerardus	10-23-1913	Rosmalen	Heins, Aric	20- 6-1905	's-Gravenhage
Botstel van, Herman, Jozef, Maria	26- 3-1924	Ostertwijk	Helders, Hubertus	29- 9-1916	Heerlen
Brandwijk van, Sander	- 7- 1914	Rotterdam	Helvot van, Adrianus, Johannes	15- 3-1923	Roermond
Brans, Franciscus, Gerrit	15- 5-1909	Amsterdam	Hendriks, Wilhelmus, Franciscus	28- 3-1921	Amsterdam
Braun de, jhr. Robert	7- 2-1917	Emmerich	Hengeveld, Johan	28- 4-1923	Ede
Breenen van, Anoon	8- 9-1924	Amsterdam	Henric, Hendricus, Antonius	12- 7-1903	Amsterdam
Broedersz., Antonius, Gerardus	13- 6-1908	Wervershoof	Hermans, Johannes	19- 1-1923	Rotterdam
Brouwenstijn, Cornelis, Marinus	23- 8-1922	Amsterdam	Heijdeman, Harmanus, Johannes	20- 2-1904	Rotterdam
Bruichem van, Evert Jan	7- 6-1915	Wageningen	Heijmans, Cornelis, Johannes	19- 6-1924	Werkendam
Bruins, Johannes, Zier	22- 7-1923	's-Gravenhage	Heijmans, Koetraap Jan	27- 2-1912	Rotterdam
Bruntink, Herman, Gerharidus	22- 3-1902	Aalten	Hoekstra, Jan	11- 8-1922	Tietjerksteradeel
Brijn de, Antonius	26-11-1924	Rucphen	Hoekstra, Jbebe	9- 6-1920	Achterkerkspelen
Buis, Jan, Eduard	19-10-1923	Rotterdam	Hogenkamp, Hermanus, Wilhelmus	9- 6-1918	Doetinchem
Bunink, Jan, Derk	7- 1-1925	Zwolle	Honk van, Johan	5- 8-1920	Enschede
Buskens, Jan	3- 8-1926	Rotterdam	Hoogstad, Jan	17- 5-1914	Rotterdam
Bijl van der, Leonardus, Maria	1- 1-1922	Nieuwer-Amstel	Hoolwerrf van, Karel, Johan	27- 8-1910	Urecht
Caransa-Aap, Branca	2- 2-1902	Amsterdam	Horn, Moxzek	23- 4-1903	Piotrokon
Cornelisse, Hendrik	14-10-1920	Amsterlam	Houben, Jacob, Guillaume	1- 3-1922	Born
Cvstens, Johannes, Wilhelmus, Leonardus	18- 2-1907	Helmond	Huis, Jan	5- 4-1920	Vlaardingenv
Coster, Pieter, Nicolaas	7- 1-1917	Amsterdam	Mul van 't, Cornelis, Antonius	17- 2-1917	Gouda
Cretier, Jan, Hendrik	14- 6-1896	Rossum	Murk van den, Johannes, Antonius	1- 4-1906	Ouder-Amstel
Deceuninck, Wilhelm	13- 2-1919	Heerlen	Imandt, Desire, Antoine, Leonard	3-11-1919	Bergen op Zoom
Deijkers, Johannes, Pieter	16-10-1918	Zevenbergen	Ingelse, Pieter	9-10-1916	Middelburg
Dicker, Theodorus, Carolus	16- 6-1924	Vierlingsbeek	Jacobs, Samuel	21- 6-1913	Rotterdam
Dien van, Jacob	14-12-1909	's-Gravenhage	Jaer de, Gerrit	19- 9-1902	Warffum
Dieten van, Theodorus, Peterus, Hendrikus	8-11-1911	Tilburg	Jakobs, Reginald, Willem, Arend, Marie	25- 9-1923	Warmond
Dissel, Jacob, Cornelis	10-10-1920	Den Helder	Jansen, Cornelis	7- 6-1922	Ooststellingwerf
Dix, Henricus, Cornelis	20-12-1910	Amsterdam	Jansz, Theodorus, Josephus	13- 4-1905	Smallingerland
Does, Adriaan	8-11-1900	Goes	Jong de, Abraham	12- 9-1911	Amsterdam
Dolfling, Jannes	9-11-1894	Beten	Jong de, Wilco, Wijze	17- 8-1923	Joure
Domselaar van, Johannes	28-10-1917	Nijkerk	Jongepier, Jacob, Johannes	16-11-1889	Middelburg
Donkelaar van, Aart, Melis	23-10-1924	Amersfoort	Jongh de, Mattheijs, Eliza	8- 3-1924	Zevenaar
Doornheim, David	6- 4-1890	Melissant	Jonker de, Henrick	28-11-1902	Amsterdam
Duijckers, Jan	17- 6-1900	Amsterdam	Joustra, Wilhelm, Gerardus	26- 3-1910	Rotterdam
Drikslag, Gerrit	26- 6-1914	Amsterdam	Kalksma, Peter, Jozef	18-12-1915	Urecht
Dijkstra, Klaas	11-12-1905	Achtkerkspelen	Kamp, Willem	5- 7-1900	Sliedrecht
Ebbinge, Geert	10- 8-1920	Borger	Kellerman, Maximiliaan	5- 9-1887	Amsterdam
Eetierf van, Henricus, Antonius	29- 4-1921	Eindhoven	Kersten, Luucvicious	1- 1-1888	Maasricht
Elst, Josephus, Leopoldus	9- 6-1898	Santvlief	Kieft, Harmen	29- 3-1926	Putten
Essen van, Jacob	5-12-1905	Putten	Klein, Johannes, Casper, Nicolaas	31- 8-1912	Amsterdam
Esteje, Hendrik, Corneis	8- 3-1900	Amsterdam	Klinkenberg, Eugene, Hubert, Joseph	22- 5-1909	Gulpen
Estoppeij, Friis, Willem	2-10-1901	's-Gravenhage	Knegt, Antonius, Engelbertus, Adrianus	23-11-1922	Sassenheim
Everling, Jacobus, Gerardus	12- 3-1919	Gouda	Knol, Adolf, Reindert	18- 5-1921	Amsterdam
Evertse, Teunis, Marinus	23- 6-1919	Rotterdam	Koekebakker, Hein, Johan	21- 2-1919	Amsterdam
Eversz, Donald, Cornelis	31- 3-1924	Curaçao	Kok, Carolus, Wilhelmus	29- 1-1921	Rotterdam
Eijben, Gerrit	7- 1-1901	Zaandam	Kok, Willem	23- 4-1898	Ridderkerk
Eigendaal, Daniel	9- 8-97	's-Gravenhage	Koning, Jacob	7-12-1919	Amsterdam
Ezeman, Gerrit, Hendrik	19-10-1912	Wierden	Konijn, Pieter, Cornelis	14- 6-1917	Hoogwood
Flim, Willem, Mariannes	12- 2-1904	Oegstgeest	Kooistra, Geert	15- 8-1901	Hoogkerk

Kooistra, Hendrik	8-4-1924	Rotterdam	Schooten van, Adriaan	20-5-1918	's-Gravenhage
Koppers, Lambertus	22-1-1923	's-Herogenbosch	Schulz, Johannes	3-7-1921	Amsterdam
Körnmann, Gerardus, Cornelis	16-8-1889	Gouda	Schuttinga, Klaas	16-11-1920	Assen
Kopershoek, Cornelis	22-3-1917	Vlaardingen	Simon, Hendrik	12-11-1914	Putten
Koumans, Mathias, Antonius, Maria	12-12-1911	Maastricht	Simonis, Cornelis, Hermanus	9-8-1901	's-Gravenhage
Kraijnhoff van de Leur, Jan, Anne	13-1-1922	Dordrecht	Singelenberg, Albertus, Hendrikus	15-11-1898	Utrecht
Kristians, Johan, George	11-10-1914	Amsterdam	Sloos, Pieter	4-6-1923	Leiden
Kroonenburg, Felix, Hendrix	9-1-1922	Antwerpen	Slooten, Cornelis	8-6-1922	Z. en N. Schermer
Kruit, Klaas	24-11-1923	Emmen	Smil, Tjerk	9-10-1918	Denekamp
Kruizinga, Egbert	24-4-1918	Leens	Spier, Menno	25-4-1918	Zwolle
Kruzinga, Adrie	9-2-1922	Amsterdam	Sportel, Klaas	24-6-1922	Bellingwolde
Kuit, Wouter	26-7-1926	Putten	Spreng van de, Evert Jan	19-6-1906	Rheden
Kunst, Willem, Pieter	29-4-1925	Apeldoorn	Stafhorst, Franciscus, Petrus, Hendrikus	21-12-1911	Nijmegen
Kurk, Frederik	9-2-1922	Rotterdam	Steg van, Gerrit	4-3-1920	Putten
Kuijpers, Everardus	28-1-1924	Amsterdam	Steermann, Johan, August	8-3-1908	Rotterdam
Kwadijk, Simon	14-4-1902	Zaandijk	Stevens, Dirk	22-2-1902	Zaandam
Langenberg, Hendrik, Fredericus, Gerardus	29-8-1898	's-Gravenhage	Stevens, Johan, Hubert	17-2-1923	Heerlen
Langkamp, Herman, Andreas	16-11-1890	Enschede	Stravers, Hendrik, Pieter	31-5-1922	Rotterdam
Langhof, Gerrit	4-11-1918	Amsterdam	Stroomberg, Jacob	19-11-1922	Groningen
Lauffer, Willem	27-6-1915	's-Gravenhage	Struik, Thomas, Antonis	8-4-1897	Rotterdam
Lee van, Lambertus	20-7-1906	Gelfen	Strijbos, Cornelis	27-8-1907	Broek op Langendijk
Lecuwen van, Jan	26-5-1917	Amsterdam	Strijbos, Wilhelmus, Josephus	25-3-1916	Stratum
Leijster de, Willem	23-3-1920	's-Gravenhage	Swofs, Franciscus, Jothannes, Cornelius	25-10-1901	Tilburg
Lindeman, Robert	24-8-1924	Amsterdam	Terpstra, Simon, Gerard	6-4-1920	Batavia
Loman, Johannes, Marinus	15-2-1921	Amsterdam	Thiery, Antoine, Marie, Jean, Laurent	3-8-1911	's-Gravenhage
Loojenga, Ynze, Albert	23-3-1915	Amsterdam	Thiery, Joseph, Justin, Albert	30-9-1914	's-Gravenhage
Loon van, Adrianus, Philippus	4-3-1908	Bloemendaal	Tibbertsma, Hendrik	29-1-1906	Amsterdam
Lourens, Christianus	11-6-1923	Herwen en Aerd	Timmeren van, Geert	18-12-1911	Bierum
Louwarts, Theodorus, Laurentius	8-2-1904	Melick	Timmerman, Koos	31-10-1908	Kampen
Lubbers, Johannes	27-10-1889	Stad-Ommen	Timmermans, Cornelis, Hubertus	1-2-1903	Nieuwvielt
Lubbersen, Dirk	29-7-1902	Putten	Tuppe, Ernst, Christoffel	2-10-1919	Amsterdam
Maastricht van, Petrus, Josephus	31-1-1922	's-Gravenhage	Tijhof, Gerhard	27-11-1905	Steenderen
Marex van Swinderen Ilr. de, Johan, Wytus	16-12-1888	Eelde	Valentijn, Wilhelmus	15-7-1916	Vlijmen
Mastenbroek, Willem	5-7-1925	Ouddorp	Vathorst van de, Antonius	6-8-1909	Amsterdam
Meerhof, Cornelis	20-2-1884	Schiedam	Veen van, Johan, George, Petrus	20-5-1903	Amsterdam
Mell, Johannes, Philippus	9-9-1913	Antwerpen	Veenendaal van, Jan	13-10-1889	Amersongen
Mening, Stephanus, Engelbertus, Johannes	24-8-1912	Amsterdam	Veenstra, Friedrick	10-12-1920	Nijega
Meiz, Johan	2-10-1912	Rotterdam	Veer van der, Wilhelmus, Jacobus	11-7-1906	Laren
Mullem-Coronet, Hanna	19-12-1913	Watergraafsmeer	Veerbeek, Hendrik, Coenraad, Leender	15-1-1911	Rotterdam
Muller, Pieter	1-6-1919	Venhuizen	Veerman, Jacob	3-8-1900	's-Gravenhage
Nauta, Arjan	22-1-1921	Frانcker	Velden van der, Abraham, Pieter	18-10-1916	Amsterdam
Neijs de, Cornelis, Hendrik	23-7-1921	's-Gravenhage	Velden van der, Hendricus	11-3-1917	Heerlen
Nicolai, Pieter	13-9-1916	Smallergerland	Velleman, Salomon	17-2-1922	Groningen
Nie van, Hendrik	7-2-1924	Amsterdam	Velzen van, Cornelis, Johannes	9-12-1904	Delft
Nieborg, Pieter	25-8-1923	Groningen	Verhoeven, Adrianus, Maria	1-8-1924	Waalwijk
Nieuwenhuizen, Gerardus, Maria, Josephus	23-12-1925	's-Gravenhage	Verkoeijen, Goofried, Jacobus	29-4-1920	Venlo
Nieuwland, Dirk	12-12-1916	Hoensbroek	Vesterink, Johannes, Jacobus	19-10-1914	Doetsburg
Noeter, Isaac, John	25-3-1893	Amsterdam	Vink, Johannes	9-5-1924	's-Gravenhage
Oival, Leonard, Govert	15-9-1891	Haarlem	Visse, Cornelis	7-3-1918	Loosduinen
Os den, Isaac	22-4-1916	Delft	Visser, Frederik	7-9-1914	Kampen
Pastierkamp, Andries	1-12-1924	Urk	Visser, de, Louis, Leonardus, Hendrikus	21-5-1878	Rotterdam
Petersen, Jan	13-9-1903	Putten	Vogel de, Nicolaas	1-1-1923	Rotterdam
Petersen, Lambertus, Victor	18-7-1918	Rotterdam	Vooren, Johan	27-11-1912	Haarlem
Philippo, Antonius, Johannes, Arnold	10-1-1925	Haarlem	Vos, Anthonius, Johannes	6-3-1896	Utrecht
Pouhold, Peter	1-9-1926	Putten	Vries de, Benjamin	26-9-1924	Zaandam
Poort, Jan	16-2-1924	Hilversum	Wakkie, Peter, Anne	21-3-1926	Rotterdam
Poorten van, Petrus, Norbertus	16-6-1919	Breda	Walterbos, Theodorus, Johannes	29-9-1925	Eibergen
Post, Ary	27-1-1900	Schiedam	Wanrooij van, Antonius, Gerardus	2-10-1923	Dongen
Prins, Cornelis	6-12-1924	Haarlem	Welbie, Cornelis	5-2-1906	Ubergen
Pijpers, Petrus, Johannes	31-8-1908	Rotterdam	Werf de, Martinus, Henricus	27-3-1921	Heesch
Raalte van, Henk	28-7-1918	Rotterdam	Westerwoudt, Maarten, Radbout	29-11-1920	Amsterdam
Regteren van, Hendrik	24-11-1920	Almelo	Weijkamp, Theodor, Bernhard	23-3-1924	Isselburg
Reinders, Hendrik	11-9-1887	Runen	Wielink, Willem	27-9-1923	Lochem
Ritzema, Jakob	16-9-1899	Loppersum	Wilde, Theodorus, Franciscus, Matheus	5-3-1906	Helmond
Ritzen, Hubertus, Hendrikus	8-2-1924	Nuth	Wilde de, Willem	26-3-1916	Apeldoorn
Roeg, Meijer	30-12-1921	Amsterdam	Willemsen, Hendrik Jan	19-2-1906	Putten
Roelofs, Johannes	21-11-1920	Huissen	Witkam, Christiana	13-7-1921	Rotterdam
Roest, Antoon	12-8-1923	Alphen a/d Rijn	Worp, Jan, Marius	11-8-1923	Rotterdam
Romein, Gerardus, Johannes	3-4-1919	Amsterdam	Wijker, Albertus	15-5-1924	Schoten
Roolvink, Alphonsius	26-5-1922	Loneker	Wijker, Albertus	15-5-1924	Schoten
Roos, Léon	1-3-1926	Brussel	Wijnans, Arthur, Joseph	21-7-1920	Padang
Roos, Bauke, Johannes	25-2-1912	Leeuwarden	Zeegers, Hendrik	16-9-1898	Putten
Roijen van, Denijs	18-1-1911	Leiden	Zoeren van, Jan	21-5-1916	Nijkerk
Ruiter, Gerrit	3-5-1916	Putten	Zundert van, Theodorus	1-5-1904	Etten en Leur
Rijsbergen van, Franciscus, Cornelis	20-9-1922	Groningen	Zwaan, Jacob, Philippus	20-10-1906	Lambertschaag
Scheffer, Erik, Cornelis	17-6-1915	Arnhem	Zwaneveld, Willem	12-12-1922	Alphen a/d Rijn
Schikkinge, Henri, Henricus	23-2-1904	Amsterdam	Zweiscelaar van, Willem Teunis	5-9-1926	Ede
Schoonderbeek, Marinus, Gijbertus	17-9-1925	Amersfoort	Zijde van der, Johannes Petrus	4-4-1922	Wateringen

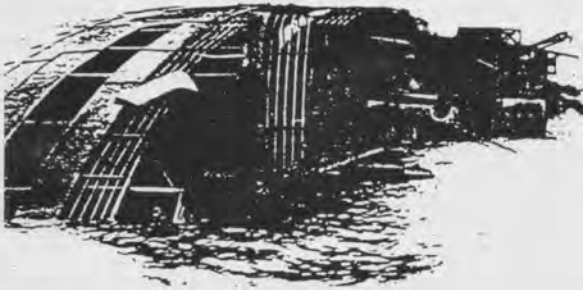
Op 3 mei 1945 naderde een formatie jachbommenwerpers de Neustädter Bocht. De temperatuur was toen 2 graden Celcius. Om 14.20 uur wierpen de Britse jachbommenwerpers hun dodelijke lading op de *Cap Arcona* en de overige schepen. De actie duurde 20 minuten. Tijdens de luchtaanval zette de *Athene* koers in de richting van de haven en zij schoot met uiterste vermogen op de kademuur af. Enkele bemanningsleden en gevangenen hebben de ss-bewakers weten te overrompelen én doodgeslagen of over boord gesmeten. De aanvallende vliegtuigen lieten het schip ongemoeid. Zodoende ontsprongen 1500 mensen op het nippertje een zekere dood. De zwaar getroffen *Thielbeck* zonk snel over de achtersteven naar de bodem. Terwijl honderden schipbreukelingen in wilde paniek uit de draaikolk van het zinkende schip probeerden te komen, schoot de kapitein zich een kogel door het hoofd. De *Deutschland* en de *Cap Arona* lagen als brandende fakkels in de Oostzee. De dood beheerste het toneel in de Neustädter Bocht. Gedurende de luchtaanval lukte het de gevangenen op de schuiten die aan de *Cap Arcona* vastgebonden lagen, de touwen los te maken. Zij hadden hiertoe de kans omdat hun ss-bewakers voor de luchtaanval op de vlucht sloegen, waardoor de schuiten nu op het Pelzhaken toedreven. In de nabijheid van het strand sprongen de gevangenen in het water. Zij zagen mensen op het strand en wenkten om hulp. Een mitrailleur gaf het antwoord dat een dood zonder genade betekende voor deze gevangenen, waaronder zich vrouwen en kinderen bevonden. Terwijl de voorhoede van de Engelse tanktroepen Lübeck bezette en onhoudbaar doorstootte in de richting van Eutin, Plön, Neustadt en Ljütenburg, werden door ss-lieden 126 zwemmende of in het water staande zich zelf bevrijdende gevangenen neergeschoten op die derde mei 1945! Het bevel van de kringleider, om vóór de komst van de Britten de lijken te begraven, volgden de moordenaars niet meer op en zij die intussen niet gestorven zijn, leven vandaag nog ongemoeid en onbestraft onder ons. Hun identiteit bleef immers verborgen.

Eerst nadat Neustadt door de Britten was bezet, beseften zij dat hun vliegtuigen verantwoordelijk waren voor de gruwelijke dood in de Neustädter Bocht. Zij keerden aanvankelijk in de veronderstelling dat de Duitse bemanning de schepen had opgeblazen en daarmee de gevangenen met duizenden tegelijk vermoord. Op 3 mei 1945 tegen acht uur 's avonds kapseisde de *Cap Arcona*. Ze ging overstag, maar bleef liggen. Slechts 89 van de 4208 gevangenen hebben de ramp overleefd. Het wrak van de *Cap Arona* brandde, op zijn zijde in het water liggend, nog 3 weken. Zelfs maanden later vlogen er nog tanks met olie in brand. Het lijkt of het kapotgebombardeerde, eens zo luxueuze schip de mensen in die weken steeds weer aan het onbegrijpelijke drama van die derde mei wilde herinneren. Dagen, weken en maanden na die dag dreef het getij nog lijken aan land. Zelfs in 1984 vonden spelende kinderen nog skeletdelen op het strand. Op 7 mei 1945 werden de doden op last van de Britten in een verzamelgraf nabij het strand Pelzhaken begraven. Onder leiding van de Britse kapitein Pratt vond een korte herdenking plaats. Hij liet een eresaluut boven dit *Cap Arcona* genoemde massagraf afvuren. De Britse

autoriteiten bevelen dat het graf nimmer verplaatst mocht worden. De weinige overlevenden richtten een aantal jaren later, in samenwerking met het stadsbestuur van Neustadt, een eenvoudig gedenkteken voor de slachtoffers van de gruwelijke dagen op. Met witte letters zijn de namen van de 25 landen, w.o. Nederland, om

het nuchtere getal 7000 ingegraveerd. 7000 bedroeg het aantal slachtoffers van die 3e mei 1945, onder wie 315 landgenoten. Op de plaats waar de *Cap Arcona* onderging, werd 40 jaar na dato langs zij gevaren door twee scheepjes met aan boord overlevenden en nabestaanden van 25 nationaliteiten. Dicht naast elkaar staande keerden zij nog een keer terug naar de plaats van de ramp die zo weinigen overleefd hadden. Terwijl de krans te water gelaten werd, riepen zij massaal: "Nie wieder Fascismus."

Hoezeer het Duitsland van heden de destijdse wandaden veroordeelt, moge blijken uit een ter gelegenheid van de *Cap-Arcona*-herdenking geplaatste oproep in diverse Duitse dagbladen, onder de titel *Die Kriminalpolizei bittet sie um ihre Hilfe*: "Zur Aufklärung von Tötungshandlungen an Häftlingen der Konzentrationslager Neuengamme bei Hamburg während der Evakuierungstransporte nach Neustadt i.H. werden Zeugen gesucht. Der Verdacht richtet sich gegen **Unbekannte** Angehörige von Parteiorganisationen (SS und HJ) und der

Wehrmacht. Für die Aufnahme von Zeugenaussagen, die den obigen Sachverhalt ansprechen, stehen Beamte der Kriminalpolizei für Sie bereit, die wie folgt zu erreichen sind: Kriminalpolizeiabteilung, Fischerstrasse 25, 2430 Neustadt in Holstein." Bovendien heeft de Westduitse overheid een duidelijke waarschuwing uitgesproken aan het adres van het rechts extremisme. Recent nog werd door de West-Duitse politie massaal een actie tegen neo-nazi's ontketend, waarbij in 61 steden en acht deelstaten arrestaties en huiszoekingen werden verricht en een ongekenne hoeveelheid neo-nazistisch propagandamateriaal in beslag werd genomen. De West-Duitse overheid wilde hiermee duidelijk aangeven in de activiteiten van het verboden *Aktionsfront Nationaler Sozialisten/Nationaler Aktivisten* goed geïnfiltreerd te zijn door middel van de Westduitse binnenlandse veiligheidsdienst en de opvattingen en activiteiten van leiders en aanhang in het West-Duitsland anno 1989 niet te dulden.

De commissaris vertelt over Rosmalen 3

Martien Veekens

In deze uitgave sluiten we de persoonlijke verslagen van mr A.E.J. Baron van Voorst tot Voorst (Commissaris van de Koningin in Noord-Brabant van 1 September 1894 tot 27 juli 1928) af met de ongecorrigeerde tekst van de verslagen van zijn bezoeken aan Rosmalen in de jaren 1919 en 1923. De originele tekst berust in het Rijksarchief in Noord-Brabant (RANB toegangsnummer 130.01; inventarisnummer 336).

Den 30 Juli 1919 bezocht ik per auto van uit den Bosch de gemeenten Empel, Alem en Rosmalen.

Ook hier is de woningnood groot; ernstig aangedrongen op de oprichting eener vereeniging tot bevordering der volkshuisvesting.

Bij de Raadsverkiezing werden zes Raadsleden uitgeworpen; door de arbeiders werd o.a. in den Raad gebracht de vrijmetselaar Groot, Nederl.Herv. te Hintham. Sinds mijn laatste bezoek is het Raadhuis wat veranderd en opgeknapt; jammer, dat het niet wat grooter is.

Men droeg f 9000,- bij tot behoud van den tram 's Bosch Helmond.

Gemeente verkocht in 1918 voor f 8600,- (zeer duur) een twintig jarig goed groeiend dennenbosch. Door de Regeering werd daarop een kap verbod gelegd; het moet blijven staan voor mijnhout.

Staat van exploitatie van gemeentelijke bezittingen met kaart is vrij goed in orde. Geen waterschade.

De landwegen zijn over het algemeen slecht in orde.

Dr Heijmans verloor veel kapitaal, door de deconfiture van Rusland en Hongarije; hij werd als dokter verbonden aan het krankzinnigengesticht te Venray; te Rosmalen kwam in zijn plaats Dr Hanegraaf van de Kolf, over wien men goed tevreden is.

Het salaris van den veldwachter: f 700 + vrije woning is laag; sterk aangedrongen op verbetering. Eén veldwachter voor Rosmalen, Hintham en Kruisstraat is te weinig.

Tot nu toe subsidieerde gemeente het algemeen armbestuur met f 660; voor 1919 zal daar wel f 2000 bij moeten.

Het gaat den arbeiders goed, omdat de loonen hoog zijn; zeer velen moeten buiten de gemeente werk zoeken vooral te 's Bosch, te Oss, in Duitschland; gras maaien in Holland.

De boeren maakten de laatste jaren bijzonder goede zaken; vele boerderijen kwamen te koop, en werden door de huurders aangekocht. Naar wethouder Coppens, voorzitter van de Boerenleenbank verzekerde, werd slechts in enkele gevallen de hulp van de boerenleenbank ingeroepen. 85% van de boeren zou thans op hun eigen wonen.

Wegens gebrek aan licht en vuur werd de laatste pr jaren geen herhalings onderwijs en geen landbouwonderwijs gegeven; dat komt nu weer in orde.

De ambtenaar ter secretarie Hurkmans werd tot gemeente secretaris benoemd; hij heeft de secretarie er netjes uit zien. Er is nog geen inventaris op het oud archief.

Den 1 Juni 1923 bezocht ik Rosmalen en Berlicum.

Voor wat de voorziening in den woningnood betreft, liet men in Rosmalen Gods water over Gods akker loopen: gemeente deed niets ! -

Met Rijks premie kwamen nog al wat woningen tot stand; men meende een 15 tal. Thans wordt er zonder premie gebouwd. Deze is te klein, om de bouwers te kunnen bewegen, daarvoor aan de vele door het Rijk gestelde eischen te voldoen.

Bij de Raadsverkiezing ontbrak alle leiding; er werden 15 lijsten ingeleverd voor 19 candidaten ! Gekozen werden 5 landbouwers, 4 middenstanders en 2 arbeiders. Het Raadslid Groot uit Hintham werd uitgeworpen; zijn lijst was geteekend door 45 kiezers; bij de stemming behaalde hij slechts 25 stemmen.

Burgemeester en Secretaris zijn beide ambtenaar van den burgerlijken stand; zij genieten ieder de helft van het daarvoor vastgestelde salaris.

De vleeschkeuringsdienst was oorzaak van het oprichten van eene verzekering M^{Pij} tegen afkeuring van vee. Kooper noch verkooper behoeven thans schade te lijden. Op de veemarkt zijn de keurmeesters van de M^{Pij} aanwezig. Keuren zij een rund goed en nemen zij het aan voor de assurantie, dan krijgt het een loodje in het oor. - De premie bedraagt hoogstens 1% maar gewoonlijk veel minder.

Van wege het Wit Gele Kruis is eene Oostenrijksche ziekenzuster in dienst gesteld; zij is tehuis in het liefdehuis. Van wege de gemeente krijgt zij f 300 salaris. Diverse gemeentenaren verbonden zich, haar jaarlijks f 1100.- toe te leggen.

Verharding van den weg Rosmalen-Kruisstraat-Nuland zou meer dan een ton kosten; men durft er niet aan te denken.

Rosmalen wil zich wel finantieele opofferingen getroosten voor de instandhouding van de tram Bosch-Helmond. Voor de kleinere gemeenten is de bijdrage berekend

naar het zielental. Waar de Kom van Rosmalen en vooral Kruisstraat verre van de trambaan gelegen zijn, meent men onbillijk te zijn aangeslagen in vergelijking met Berlicum, Heeswijk, Dinther, Gemert enz, door de kom van welke gemeenten de tram rijdt: men wil daarom 50% geven van wat gevraagd wordt.

De beschrijving van de exploitatie van het gemeentelijk bezit is verkeerd ingericht, en was bovendien niet bijgehouden.

Men doet moeite aan het Rijk over te dragen de traverse te Hintham van den Rijksweg; die traverse is 410 M lang. Men wil dan tevens aan het Rijk afstaan de $\pm f$ 225 welke de Provincie jaarlijks aan Rosmalen betaalt voor den afkoop van tolheffing.

De financiële resultaten van het gemeentelijk electrisch bedrijf zijn niet schitterend; door dat de petroleum goedkoop is, wordt weer veel petroleum gebrand. Voor het bezoeken van jongens uit Rosmalen van de school voor K.T. en A. te 's Bosch betaalde Rosmalen in 1922 aan den Bosch f 1719,745.

In den nood van de werkelozen heeft gemeente het voor 8 weken voorzien door werkverschaffing. Toen is men gaan bedeeën f 4 per gezin + f 0,50 per kind. Men betaalt thans nog $\pm f$ 100. - Tegen midden Juni wil men deze steunverleening stop zetten.

De cooperatieve stoomzuivelfabriek aan de Kruisstraat gaat zeer goed.

Den grooten boeren gaat het thans weer vrij goed; zij wonen meestal op hun eigen; meestal met zware hypothecaire lasten.

De keuters zijn tobbers; zij hebben het erger dan de arbeiders.

Minstens een honderdtal arbeiders moeten buiten Rosmalen hun brood verdienen. Voorlopig acht men één veldwachter voor Hintham, Rosmalen en Kruisstraat voldoende. Veldwachter Verhoeven schijnt zeer actief.

'n Nèj vlag en Rusmolles bier...

Driek van Grette

D'r waar sakkerjuus veul wèrk oan v'raf gegoan. M'rtien Veekens waar d'r dik mi bè't bestuur geweest en toen die d'r èige in 't nèj ontwèrp kosse vè-ne wier de bekende meule oan 't drèije gezet. 't Gemintebestuur van Den Bosch moes t'r z'n neus nog over dreuge, de nèj vlag dus goedkeure, en umdè hullie d'r nie alles af begriep moes M'rtien doar alles nog mar 's komme ùitlegge ok nog ok nog ook.

Nou waar dè M'rtiene wel toev'rtrouwd. Hij hat 'r p'r slot van rekening alle v'rstand af en dus lulde ie ze glijk onder de toffel doar op 't roadhaus. Ja, hij kan proate es Brugman! De road gong accoord en wellie ware doar heel blèij mi.

D'n 22 augustus beston Rusmolle es gemenskap 700 jaar. Rusmolle zèlf is al veul ouwer. Ons durp kumt in de ouw boeke al in 815 veur, mar d'n 22ste augustus 1300 kriege wellie van d'n hèrtog van Brabant zo'n bietje zèlfbestuur. Baas in èige haus dus. Jammer dè ze ons dè 'n enkeld jaar geleje wir afgevat hebbe. D'r zen d'r nog veul in Rusmolle, die 't doar moeilijk mi hebbe. Wellie van de Heemkundekring vonne dieje 22ste durrum unne mooie dag um ons nèj Rusmollese durpsvlag vur 't uurst ùit te hange. 't Bestuur van de Heemkundekring hat 'r veul wèrk af gemakt. Ik heurde dè de veurzitster, Dorry Derhaag, die kar getrokke ha. Ze skent 'r d'r been vur onder

d'r kont ùit gelope te hebbe. Mar 't riss'loatoat moeg gezien worre.

't Waar glijk eve skon. De v'teller bove op 't balkon, dè t'neelstukske mi die rooi en witte danserès die mi zand en woater oan 't speule ware (ze han doar unne vrènde naam vur, woar ik nog noit af geheurd ha. Dè hedde es ge mar unne gewone Rusmollese mins bent, wanne!), 't hijse van ons Rusmollese vlag dur M'rtiene en d'n burgemister, 't lang zal ze leve, umdè de veurzitster diejen dag jarig waar ok nog ok nog ook, 't Rusmolles volkslied....

De veul minse, die gekomme ware, de hoog hirre en vrommese van de Heemkundekring, wethouwer Frank van Beers en wethouwer Rini van Grunsven van Rusmolles Belang, ze genoete d'r glijk af. Nee, Rusmolle waar gin ellèndig laand mer, sens 't woater en 't zand overwonne ware. Toen ons skon vlag hong te pronke op d'n Driesprong koste nog 'n bèkske koffje vatte mi 'n taartje mi ons èigeste Rusmollese vlag d'rop van bèkker de Zuijl ùit 't turp ok nog ok nog ook. 't Smakte sakkerjuus lèkker. Ze gonge d'rin es koek. Ik zaag d'r nog inne ete of ie wel virtien daag in de skutskoj gestoan ha. Rond 'n uur of nege gong 't hil gezelskap nor c'fé September van Van Herpen. D'n burgemister sloeg 't uurste fust Rusmolles bier oan en skonk 't uurste glas in vur Jacques Delhez. Hij zin

d'r wel bè, dèt ie nou in de road nie mer zo moes zijke over Rusmolle. Op dè glas ston ok al wir ons nèj vlag. D'r ware d'r al mee bè die zo'n glas mee nor haus woan nimme. Mar dè waar toch nie krek de bedoeling. Enkelde stonne oan de deur dan ok goed vur skut. Dè bier smakte trouwes sakkerjuus lèkker. Ik heurde dè enkelde hog hirre van de Heemkundekring wel twee of drie gloas op han. Dè hedde es 't vur niks is, wanne! Ze zwèmelde olling toen ze September uitdinne. Dè kredde mi zo'n hoog p'rcènt alk'hol. Al mi al waar 't unne skonnen oavend geweest. Rusmolle kan d'r mi vur d'n dag komme, mi dees fist, mar ok mi de nèj vlag en 't nèj Rusmolles bier.

De vier foto's geven een beeld van 22-8-2000, de dag waarop de gemeenschap Rosmalen 700 jaar bestond, de dag ook van de presentatie van onze dorpsvlag door Martien Veekens, de ontwerper, en burgemeester Rombouts. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

Voor u gehoord 23

Harry Coppens

- *Wè diejen jongste zoon van mèn bruur nou toch aon den haok geslage hi, dè weet ik niej. 't Oogt goewd, dè za'k niej zegge. D'r klere zitte ammaol strak um heur lèfke gespanne, zo dè ge toch mar goewd kunt zien wè ze ammaol in de aanbieding hi. Mar ja van alleen mar 'n mooi toffel kunde niej eete. Vader Cats zei reeds: "Wie 't wijf vat um 't lijf, verliest 't lijf en behoudt 't wijf." De liefde zal wel weer blènd zèn. Mar es diej mee moet boere zal Schraalhans er gauw keukenmeester zèn. De haand van dè stads pupke staon er toch hellemaal niej toew um boerewerk te doewn. Dettiej niej beeter ut z'n doppe kèkt. Hij leupt er hier in 't durrep toch veul goej vurbè. Ik weet ok niej of detter getrouwd gû worre, mar ja, ze loope tegesworrig niej mer zo lang es in onzen ted. Mar ik durf te zegge, dè dees pupke er een is, die mi d'r gat meer weggooit es dè ze mi d'r haand recht zet.*
- *Anneke waar niej alleen in ons durrep, mar ok daorbuite alom bekend en ging dik over de tong. En dè laag echt aon d'r èige, want 't waar nogal 'n hollewèij, diej 't niej zo nauw naam mi de geldende regels van kerk en maatschappij en ok niej vies waar van 't maansvolk. En ge weet dè bè veul manne één vrouwehaor meer trekt es tien osse. En umdè bè ons Anneke iedereen terecht kos, diej in de kneup laag mi 't zesde en negende gebod, laag 't ok veur de haand dè't vruug of laot (van de*

pil ha'n ze nog gin weet in diejen ted) 'ne keer raak zo zèn. En dè verbaasde dan ok niemes, toen 't zo wijd waar. En um dè ons Anneke gin boekhauwing ha bè gehaauwe van ted en klant, waar 't onbegonne werk um de vodder aon te wijze. Um dè't zo'n hollewèij war, en locht es ze nou eenmaal waar, redeneerde ze simpelweg: "Es ge ut veul deuskes snùift, weette niej krèk van welk dè ge nieze moet."

- *Es ut reegent en de zon schènt, is het kermis in de hel, zegt men en is algemeen bekend. Minder of niej bekend is de uitdrukking: Es ut reegent en de zon schènt hebbe de henne kermis. Waarom dè 't dan kermis vur de henne is, kumt um dè bè reegen en zonneshijn de wurme naor bove komme en is het feest vur de henne, diej dan hun tafeltje gedekt weete.*
- *Jentje is alted 'ne dwersligger geweest. Hij mènt alles beeter te weete en te kunne. En alted teege d'n draod in. Meestented valt er geen goewd garen mee te spinne en valt er niej mee te egge of te ploege. Es z'n moeder ok de kerk er nog 'ns bè haolt -hij is zo kerks es 'ne hond klippels- wurt iej zo steeg es 'n kaoi perd. Er valt gewoon niej mi te praote. Het is gewoon teege dovemansore praote. En 't is verlore fluite es 't perd niej pisse wil. En 't werke heettiej ok niej utgevonde. Essiej aon werk denkt, begint zonne jas al te zweete. Bè zonne laotste baas heettiej ok mar weer twee daage utgehaauwe. Toen 'm gezeed wier dè't gin kerkewerk waar en 't dus niej zo nauw kwaam, mar detter wel opgeschoote diende te worre, waar iej meeten in zonne wiek geschoote en gaaf de pijp aon Maarte. "Want", zinniej toen iej thuis aonkwaam, "ik gô vur diej paor cente m'n kruis niej ut m'n boks werke."*
- *Op de errem schraol zandgronde, mi als bewerker de keuterboer, waar het jaor in jaor ut flink poot aon speule, werke dè de neuj kraakte om 't nodige brood op de planke te krège. Messe, giere, ploege en egge vroeg veul inspanning en inzet van d'n boer. En onmisbaar vur al dees zwaor werk waar 't perd in diejen ted. De kwaliteit van d'n boer waar es ut waare af te leeze aon hoe de koei en 't perd er utzaage. Zaage de koei er goewd ut en 'n zeeker niej vet, mar wel stevig gespierd perd, dan wier er vanouds gezeed: Mi maager koeij en 'n vet perd is ut heele geboer gin bliksem (kloote) werd.*
- *"Ik ben nooit te lui geweest um te werke", zin Jaantje. "Ge het nouw eenmaal luxen werkerd. En de hardste werkers woone in de klènste hùskes. Ik heb m'n leeve lang huishoudeluk werk gedaon. Schrobbe, dwèile en poetse van de vruuge merge tot de laote aovend. Ge moet werke um te leeve, mar toch niej leeve um te werke. En van werke gaon de beste pèèrd nog kepot en die hebbe nog wel ijzer onder d'r voete. Onze vodder zin alted het slechtste bier is alted nog beeter es 't beste werk. Of 't waor is weet ik niej, ik drink gin bier, mar 't is toch wel mooi gezeed. Mar ik ben nouw voort 65 en mi mèn AOW en wè spaorgeld leg ik er de panne op en zet er 'n punt achter. Ik zet munne ezel voort op stal."*
- *"Pap", zin Keesje, "ons mam zi dè 'ne nèije auto unne kwak geld kost. Mar hoeveul is unne kwak eigeluk?" "Och, menneke", zin vodder, "dè's mekkeluk genog."*

Ge hoeft alleen mar ut te reekene hoeveel kwèkskes er in unne kwak gaon en ge weet ut.'

- *Kèinder groot bringe is zeker tegesworrig gin klennighed. De gezinne zen dan wel niej zo groot mer es vruger, mar de probleme van dezen ted maake 't er vur de ouders niej mekkelukker op. Nu heeft iedere leefsteden zo z'n eige probleme. Zo rond 't tweede jaor probere ze al aarig 't baasje te speule. Niej vur niks spreek men in deze van 't Kunningske. Na 'n korte spanne tijd komt het kind in rustiger vaorwotter tot-dat zo rond het elfde jaor de hormonen zich aondienen en de puber daarmede op 't toneel verschijnt met de bijbehorende problematiek die uiteindelijk uitmondt in volwassenheid. In die puberjaren kunne ze soms hil kummeluk zen. Eigeluk heure ze nergus bè. Ze zen te klèèn vur toffellaoke en te groot vur servet. Bè men bruur hebbe ze er momenteel ok zo inne rondloope. Vurrige week zin m'n bruur nog teege men: "Wetter mi dieje van ons krèk aon de haand is dè weet ik niej, mar d'r is ge-woonweg nie mî te egge of te ploege (te teule).*
- *Mèn zuster hi 5 kèinder, ammaol jonges. Den aauwdste zit al in de derde klas van de HAVO en hà op z'n leste rapport hil goeij punte. Mar mèn zus is bang dèt zo niej lang zal blèève, want hij zit de leste ted constant aon zonne brommer te sleutele, zo dettiej op d'n duur gin ted mer overhaauwt um te lere. En geld kumt iej alted te kort. 't Is er inne mi 'n gat in z'n haand. En dan heettiej 't mar over aander jonges, die net zo aauwd zen es hij of nog jonger diej veul meer tractement krèège es hij. En 't is ok moeiluk um nou precies ut te maake hoeveel geld ik hum moet geeve. Ze hoeve niej mi 'n dikke kniebeurs veurop te loope, mar van den andere kant moet 't toch zo'n bietje gelijk zen mi z'n leefstedennoote. En toen iej van de week mi goeij punte thuis kwaam, heettiej meteen de koew mi de hoores gevat en 't klaor gekreege dettiej wè meer krieg. Och ja, gelijk heettiej, ge moet 't ijer smeeje es 't heet is en hooije es de zon schènt.*
- *Het weer in ons land levert iedere dag genog gesprekstof op en 't verschilt soms dan ok hemelsbreed van d'n inne op d'n andere dag. En zelfs met de vele hulpmiddelen, die de weerman op d'n dag van vandaag kan gebruiken, blijft de weersvoorspelling, zelfs op korte termijn, een moeilijke opgave. Menne buurman heeft unne goeije kijk op het weer en zonder op het weerbericht af te gaon heettiej 't hil dik bè 't rechte èènd. Toen we giesterenaovend samen nog wè stonden te buurte over 't prachtige weer van diejen dag, zinniej: "Ik denk dè we vandaag nog weer overhaauwe."*
- *Je hoeft je geld niet over d'n balk te gooien, mar geld moet wel rollen. Ze hebben de munten niet voor niks rond gemaakt. Je hebt geld nodig om te leven. Mar d'r zen er veul tegesworrig diej leeve um 't geld. In feite hebbe zulliej 't geld niej, mar 't geld hi hulliej. En hoe meer ze hebbe, hoe meer ze wille. En komde bè dè soort aon de deur vur een of aander goeij doel, dan geeve ze niej thuis. Jentje bè ons um d'n hoek is ok zonne krentebijter. Diej zô es iej kos nog 'ne halve cent durbèite.*

Het boerderijtje van De Kep op de Bergt

Jo Versteijnen

In de huidige wijk 't Ven, ongeveer op de plek waar nu de basisschool staat, stond tot 1956 een van de meest schilderachtige huisjes van Rosmalen. In dit *gedoentje* op de Bergt woonden broer en zus Kobus en Joan van den Heuvel, in Rosmalen alleen maar bekend als Kobus en Joan de Kep. Kobus, geboren op 1 januari 1873 in Rosmalen,

overleed op 25 maart 1967 eveneens in Rosmalen (van Joan zijn deze gegevens mij niet bekend, maar zij overleed voor Kobus). Kobus woonde bij zijn overlijden al een tijd bij zijn andere zuster Sentje, die getrouwd was met Hermes Pennings. Sentje en Hermes hadden hun boerderij op de plek waar nu ongeveer het Vennenhof staat. De mooie boom die voor hun huis stond is nog steeds te zien. Bij Sentje was het een en al properheid.

In het boerderijtje van Kobus en Joan dat, zoals bij de meeste boerderijen het geval was, met de *kont* naar de weg (dijk) stond, was tot aan de sloop in 1956 nog alles zoals we dat uit het verre verleden kennen. Er was uiteraard geen gas, water of elektriciteit. Koken werd gedaan in de schouw op het open vuur, waarvoor Joan regelmatig hout ging sprokkelen. Ik weet nog uit mijn jeugd dat ze ook steeds gedroogde koeienvlaaien uit de weigingscheppen om daar het vuur mee te stoken. Licht was er alleen door middel van een *bronolielamp* en het water kwam uit de put, naast het huis.

Hierover is nog een leuke anekdote te vertellen. Een fotograaf van de *Katholieke Illustratie* (een weekblad zoals nu de *Panorama*) had van Joan, terwijl ze water stond te putten, een foto gemaakt. Joan was niet zo blij *mee al de gedoe van die vreemde snoeshaan*. Toen later Meneer Pastoor (Van der Meijden) de illustratie met foto kwam laten zien, ging Joan de eerstvolgende zondag uit protest niet naar de kerk, zo boos was ze. Dat was in het jaar 1928.

Kobus en Joan hadden enkele koeien en rond het huis liepen altijd een aantal bruine kippen, de trots van Joan. De stal was een *ouwerwetse* potstal, maar met die paar koetjes duurde het wel lang voordat de stal goed vol mest zat. Bovendien was

Gedenk in uw gebed

JACOBUS VAN DEN HEUVEL

geboren te Rosmalen 1 januari 1873 en aldaar overleden 25 maart 1967, gesterkt door het Sacrament der Zieken.

Op de avond dat de Kerk ging herdenken, hoe onze Heer door Zijn dood en Verrijzenis ons heeft verlost, heelt God hem verlost uit dat aardse bestaan, om hem te doen delen aan zijn verheerlijkt leven. Hij was een man met een groot geloof en diepe godsdienstzin, die in alle eenvoud en oprechtheid zijn christelijke plichten trouw vervulde. Als de omstandigheden het toelieten, ging hij tot in zijn hoge ouderdom iedere dag naar de kerk en was daardoor een voorbeeld voor ons.

Zijn oprechtheid en eenvoud maakten hem bemind bij allen, die hem kenden. Gelukkig zal hij zijn, omdat hij in zijn leven altijd zo trachtte te zijn, als hij wenste bevonden te worden bij zijn dood. Dierbare zuster: Mijn plotseling heengaan is voor U een zwaar kruis, want wij waren samen gelukkig. Het is Gods Wil. Stelt op God uw vertrouwen. Hij zal met U zijn. Ik dank U voor alle zorg, en, zoveel jaren aan mij besteed.

Moge hij ruste in vrede

Wil in Uwe gebeden denken

FRANCIJNA VAN DEN HEUVEL

weduwe van

WILHELMUS PENNINGNS

Zij werd geboren te Rosmalen 29 mei 1883 en overleed te 's-Hertogenbosch 28 oktober 1969, gesterkt door de H. Sacramenten der Zieken en werd 1 nov. d.o.v. begraven.

Welaan gij, goede en getrouwe dienstmaagd, kom en treed binnen in de vreugde des Heren, in 't rijk van Christus, waar het Allerheiligenfeest nimmer een einde neemt.

Zij was geacht bij iedereen, omdat zij eenvoudig, godvrezend en goed was; haar eerbijheid als brave christenvrouw sprak allen aan en was de reden, dat zij, ongezocht, door allen geacht en bemind was. Zij had een consequente godsdienstovertuiging, bad veel en het „Wees gegroet“ lag voortdurend op haar lippen; 't was een zware beproeving voor haar zoveel jaren de H. Mis te moeten missen.

Familieleden en kennissen, ik dank allen voor de hartelijke zorgen en liefde, die ik van U heb mogen ondervinden.

Moge onze gebeden voor haar zieleerust Gods barmhartigheid verwerven, opdat zij, die hier op aarde in God geloofd en op Hem gehoopt heeft, in de hemel Gods eeuwige liefde moge bezitten.

Heer, geef haar de eeuwige rust.

Joan dikwijls met haar koeien aan het *huuien*, dat wil zeggen dat ze met de koeien aan een touw de paden en sloten afliep om haar beesten aan wat extra gras te helpen. Joan was dan altijd gekleed in een scholk (schort), die ze zelf had gemaakt van een opengeknipte jutezak. Deze scholk werd bijeengehouden met een stuk touw. Ze had een scholk voor *swerrigs* (door de week) en een *goeie* voor zondags. Alleen als Joan naar de kerk ging, was ze in het zwart met haar mooie Brabantse poffer op haar hoofd. Normaal had Joan altijd een pet op zonder klep en alleen in de zomer kwam er wel eens een kam aan te pas om

het haar uit de *wor* te halen. Al met al was het geen schoonheid om te zien. Ook Kobus had niet elke dag de tijd om uitvoerig toilet te maken en liep meestal de hele week met een flinke stoppelbaard rond. Naast het boerderijtje met zijn doorgezakt dak, stond nog een vervalven schuur *kaarschop*, waar het boerengerief onder stond. Voor het huis stond een flinke boom en een *kruinagel* (sering). Vanaf de voordeur liep een paadje, dat uitkwam op de zandweg (karspoor) die liep vanaf het toenmalige gemeentehuis (nu Rabobank) en brouwerij De Kroon (nu Likkopot), door 't Ven en op d'n Dijk tussen de boerderijen van Mina Boers en Dorus van Helvoirt (nu ongeveer kruising Empelseweg/Raadhuisstraat). Ook de 'hoofdweg' over den Dijk (nu Oude Dijk tot Empelseweg) was tot 1949 niet meer dan een karrespoor met daarnaast een smal fietspadje van gruis. Ook stonden er van die mooie lichtmasten in de vorm van een A. In 1949 is de dijk vanaf 't Turp tot op D'n Hennist voorzien van klinkers. Toen eind 1959, begin 1960 een aanvang werd gemaakt met de nieuwe wijk 't Ven, werd ook de

dijk afgegraven, verdwenen de nog aanwezige boerderijen en was van de *Ouw Bergt* niets meer over. Zelfs de naam *De Bergt* verdween van de kaart. Alleen het verbasterde *De Bergen* is nog als straatnaam terug te vinden. Blijven alleen maar mooie herinneringen, zoals die aan het gedoentje van Kobus en Joan.

Inhoud

En de naam is... Hoedemakers <i>Henk de Werd</i>	1
Hoe vond oorlogsslachtoffer 43 de dood? <i>Wil van den Elzen</i>	22
De commissaris vertelt over Rosmalen 3 <i>Martien Veekens</i>	32
'n Nèj vlag en Rusmolles bier... <i>Driek van Grette</i>	34
Voor u gehoord 23 <i>Harry Coppens</i>	36
Het boerderijtje van De Kep op de Bergt <i>Jo Versteijnen</i>	39

Sponsors

De uitgave van *Rosmalla* is mede mogelijk door financiële steun van (tenzij anders vermeld zijn alle bedrijven in Rosmalen gevestigd): Abelen BV, Makelaars en Taxateurs, Burg. Mazairac laan 2; Bouwmans, Oliehandel BV, Westeind 3; Coelenborgh, Restaurant Brasserie De, Schoolstraat 34; Creij & Van Hoek BV, Van, Huisbergenweg 6; Den Bosch Drukkerij BV, Weerdskampweg 10/12, 's-Bosch; Eijkelenburg Dura Bouw BV, Stationsplein 1; Foto Stijntjes, Molenhoekpassage 4; Gloudemans BV, W., Hintham 117a; Grinsven BV, Van, Raadhuisstraat 4c; Heijmans Nederland BV, Graafsebaan 13; Hoedemakers en Zn BV, P., Aannemersbedrijf, De Grote Elst 50; Huijbregts Notarissen, Hoff v. Hollantlaan 5; Jaropa, de heer J. Stienstra, Bruisten-singel 100, 's-Bosch; Lambermont Groep, Assurantiën-Hypotheken-Pensioenen, Burg. Woltersstraat 1; Linnenbank BV, Stationsstraat 13; de heer mr. J.G.M. van Mierlo, Striensestraat 44; Van de Graaf Damesmode, Dorpsstraat 10; Piels BV, Friezenstraat 7; Rabobank 's-Bosch e.o., Raadhuisstraat 1; Timmers BV Bouwbedrijf, Heikampweg 6; Venrooy, J.M.M. van, Hortensiastraat 4; Verbiesen-Smits, de heer en mevrouw J., Molenstraat 34; Voets Weg- en Waterbouw, Gebr., Vinkenveld 4; Plas Schildersbedrijf, de heer P. van de, Vinkenveld 9; Sequoia Hovenniersbedrijf, de heer P. van Roosmalen, Polluxstraat 4; Wasserij, Wassalon, stomerij Zuid, de heer J. Rondel, Vondelstraat 16, 's-Bosch.

V.l.n.r. Antonia Schippers-
Hoedemakers en Mieke v.d.
Leest-Hoedemakers. Op de
achtergrond café en slagerij
Piet van Lier (nu Coenraad).
Coll. Henk de Werd.

1913: Toon Hoedemakers en
Adriana Hoedemakers-van
Meurs met hun dochttertje
Geerdina. Coll.
Heemkundekring Rosmalen.